

ΙΟΑΝΝΙΝΑ

OLD. NEW. YOU

GREECE

**ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ - ΚΑΣΤΡΑ - ΜΟΝΕΣ - ΜΟΥΣΕΙΑ
ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ-ΕΒΡΑΪΚΑ-ΝΕΟΤΕΡΑ-ΟΘΩΜΑΝΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ**

ΙΟΑΝΝΙΝΑ 2020

IOANNINA

OLD, NEW, YOU
GREECE

1. Ρολόι. Πλ. Δημοκρατίας.

Το μνημειακό ρολόι της πόλης κτίστηκε το 1905 με πρωτοβουλία του Οσμάν πασά του Κούρδου, βαλή και γενικού διοικητή Ηπείρου και Νοτίου Αλβανίας. Ο σχεδιασμός και η επίβλεψη των εργασιών οικοδόμησης του ρολογιού έγινε από τον γιαννιώτη αρχιτέκτονα Π. Μελίρρυτο. Η αρχική θέση του ήταν στο κέντρο της κάτω πλατείας, όμως το καλοκαίρι του 1918 κατά τη διάρκεια παρέλασης ένα βαρύ πυροβόλο συρόμενο από έξι άλογα παρέκκλινε από την πορεία του και προκάλεσε ζημιές στο ρολόι. Ο τότε γενικός διοικητής Ηπείρου και μετέπειτα ύπατος αρμοστής Σμύρνης Α. Στεργιάδης έδωσε εντολή να μεταφερθεί το ρολόι σε άλλη θέση. Η ολοκλήρωση των εργασιών απομάκρυνσης και αναστήλωσης του μνημείου δεν επιτεύχθηκε πριν το 1925. Ο Π. Μελίρρυτος, που επέβλεπε τις εργασίες μερίμνησε για την αποκατάσταση του μνημείου ακριβώς με την μορφή που είχε στην αρχική του θέση. Η καμπάνα που τοποθετήθηκε στο κτήριο, βρισκόταν αρχικά στον πύργο του ρολογιού, επάνω από την κεντρική πύλη του κάστρου.

Το κομψό αυτό αρχιτεκτόνημα συνδυάζει στοιχεία της νεοκλασικής αρχιτεκτονικής, με χαρακτηριστικά του ανατολικού ρυθμού.

2. Κτηριακό συγκρότημα Βελή πασά.

Αγ. Μαρίνης 55.

Στις νοτιοανατολικές παρυφές του γηλόφου των Λιθαρτισίων αναπτύσσεται κτηριακό συγκρότημα αποτελούμενο από το τζαμί, τον μενδρεσέ και βοηθητικά κτίσματα, τα οποία ανήκαν στο σεράι που έκτισε ο Αλή πασάς για τον γιο του Βελή.

A. Το τζαμί (Τσιεκούρ Τζαμί).

Οικοδομήθηκε επί του παλαιότερου Μπαλιγιέ Τζαμιού (16^{ου}-17^{ου} αι.), κατά μία άποψη στη θέση του βυζαντινού ναού του Αγίου Στεφάνου. Αποτελείται από μία τετράγωνη θολοσκεπή αίθουσα και κλειστό προστώ στεγασμένο με τρεις τρουλίσκους. Από τον μιναρέ σώζεται η βάση του στη ΝΔ γωνία.

B. Ο μενδρεσές (ιεροδιδασκαλείο).

Ισόγειο ορθογώνιο κτήριο που εσωτερικά διαιρείται σε πέντε αίθουσες και στην πρόσοψη αναπτύσσεται πεσσοστήρικτη ανοικτή στοά. Σήμερα στεγάζει το Μουσείο Εθνικής Αντίστασης, με φορέα λειτουργίας τον Δήμο Ιωαννιτών.

Γ. Μαγειρεία.

Ορθογώνιο κτήριο μεγάλων διαστάσεων με σύνθετη εσωτερική διάρθρωση που εξυπηρετούσε τις ανάγκες του προσωπικού του σεραγίου του Βελή πασά. Στο ανατολικό τμήμα της στέγης υψώνονται έξι πολυγωνικές καπνοδόχοι. Σήμερα στεγάζει τη σχολή χορού του Πνευματικού Κέντρου του Δήμου Ιωαννινών.

3. Οχυρό στα Λιθαρίτσια.

Σε ύψωμα νοτιοδυτικά του Κάστρου είναι κτισμένο μικρό οχυρό, έργο του Αλή πασά της περιόδου γύρω στα 1800. Ο κύριος προμαχώνας είναι ορθογώνιος, αναπτύσσεται σε πολλά επίπεδα και είναι ενισχυμένος με κανόνια άνω και πυροβολεία στο κατώτερο τμήμα του. Στην

κορυφή του το 1805 ο Αλή οικοδόμησε μεγάλο σεράι σε σχέδια του Γάλλου αρχιτέκτονα Freywald και σε μικρή απόσταση, σύμφωνα με τον Άγγλο περιηγητή W. Leake, δύο ακόμη μέγαρα για τους γιους του Μουχτάρ και Βελή. Τα οικοδομήματα αυτά καταστράφηκαν το 1820 κατά την πολιορκία της πόλης από τα σουλτανικά στρατεύματα.

Σήμερα στους εσωτερικούς χώρους του προμαχώνα λειτουργεί χώρος εστίασης, ενώ η κορυφή του λόφου έχει διαμορφωθεί σε πάρκο, στα όρια του οποίου χωροθετούνται το Αρχαιολογικό Μουσείο και το κτήριο της 8^{ης} Μεραρχίας.

4. Αρχαιολογικό μουσείο.

Πλ. 25^{ης} Μαρτίου 6.

Στην καρδιά της πόλης των Ιωαννίνων, στο Πάρκο Λιθαρίτσια, απ' όπου προσφέρεται ανεμπόδιστη θέα προς τη λίμνη Παμβώτιδα, τη χερσόνησο του Κάστρου και την οροσειρά της Πίνδου, βρίσκεται το μητροπολιτικό μουσείο για την αρχαιότητα στην Ήπειρο. Σε

αυτό εκτίθεται, με σύγχρονο και ελκυστικό για τους επισκέπτες τρόπο, πλήθος σημαντικών υλικών καταλοίπων από τους προϊστορικούς χρόνους, πριν από 250.000 χρόνια, έως τη δύση της ρωμαιοκρατίας (4^{ος} αι. μ.Χ.).

Μέσα από ποικίλα ευρήματα - όπως εργαλεία, σκεύη, όπλα, κοσμήματα, νομίσματα, αρχιτεκτονικά σπαράγματα, επιγραφές- ξεδιπλώνονται όψεις της ζωής, της οικονομίας και της κοινωνικής οργάνωσης σε καταυλισμούς, χωριά και πόλεις/ακροπόλεις. Στις διάσπαρτες αυτές εγκαταστάσεις της ορεινής ενδοχώρας και της παράκτιας ζώνης δραστηριοποιήθηκαν κατά καιρούς κυνηγοί, γεωργοί και κτηνοτρόφοι, έμποροι, ναυτικοί, βιοτέχνες, καλλιτέχνες, βασιλείς, αξιωματούχοι, πολεμιστές.

Σε ξεχωριστή αίθουσα ιστορείται η εξέλιξη του φημισμένου ιερού της Δωδώνης που αποτέλεσε και διοικητικό κέντρο των ομοσπονδιών των αρχαίων Ηπειρωτών. Οι προσφορές και οι αγωνιώδεις ερωτήσεις - χαραγμένες σε μικρές μολύβδινες πινακίδες- των προσκυνητών προς το μαντείο του Δία υποδεικνύουν την ακτινοβολία του στον αρχαίο κόσμο.

Το κτήριο του Μουσείου, έργο του αρχιτέκτονα Άρη Κωνσταντινίδη, αποτελεί το ίδιο σημαντικό αξιοθέατο ως εξέχον δείγμα του ελληνικού μοντερνισμού της δεκαετίας του 1960.

Τηλέφωνο: +30 26510-01089, Φαξ: +30 26510-01052

Ιστοσελίδα: www.amio.gr & <http://odysseus.culture.gr>

Email: efaioa@culture.gr

Ώρες Λειτουργίας: Καθημερινά 08:30-16:00 εκτός Τρίτης & επίσημων αργιών

Τιμές εισιτηρίων: 1η Νοεμβρίου έως 31 Μαρτίου: 3ευρώ και 1η Απριλίου έως 31 Οκτωβρίου: 6ευρώ και 3ευρώ μειωμένο (για περισσότερες πληροφορίες επισκεφθείτε την ιστοσελίδα).

5. Δημαρχείο Ιωαννίνων.

Πλ. Α. Παπανδρέου 5.

Κτίστηκε το 1928 από την Εθνική Τράπεζα, σε σχέδια του αρχιτέκτονα Ζουμπουλίδη σε ρυθμό "μεταβυζαντινό", πάνω στα θεμέλια του οθωμανικού Διοικητηρίου που καταστράφηκε, μάλλον από εμπρησμό, το 1926.

Από το 1930 έως το 1950, χρησιμοποιείται ως υποκατάστημα της Εθνικής Τράπεζας, ενώ το 1960 παραχωρείται ώστε να στεγάσει στο ισόγειο τη Ζωσιμαία Βιβλιοθήκη και στον όροφο να φιλοξενεί τους βασιλείς, όταν επισκέπτονται τα Γιάννενα. Αργότερα, ο όροφος αποδόθηκε στο Δήμο Ιωαννίνων και μετά τη μετεγκατάσταση της Ζωσιμαίας Βιβλιοθήκης, το

ισόγειο χρησιμοποιείται ως Αίθουσα του Δημοτικού Συμβουλίου. Το κτίριο παρουσιάζει ενδιαφέρον ως προς τη δομή σε κάτοψη και σε όψεις αλλά και ως προς τις προσεγμένες λεπτομέρειες και τα ακριβή κατασκευαστικά υλικά. Είναι τριώροφο με προεξέχουσα, τονισμένη είσοδο με βυζαντινούς κίονες. Επιπλέον, στο ισόγειο παρατηρούνται κιγκλιδώματα για ανιωνίτικης τεχνοτροπίας από συμπαγή σφυρήλατο σίδερο. Από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του κτιρίου αυτού, είναι η περίτεχνη μετόπη η οποία διακοσμείται από υαλωμένα πλακίδια πορσελάνης με φυτικά θέματα και ζωηρά χρώματα, τοξοστοιχίες από κεραμικούς πλίνθους και μαρμάρινους βυζαντινούς κίονες.

6. Λαογραφικό μουσείο «Κώστας Φρόντζος». Μ. Αγγέλου 42.

Δημιουργήθηκε με πρωτοβουλία της Εταιρείας Ηπειρωτικών Μελετών (Ε.Η.Μ.) και του θυγατρικού της Ιδρύματος Μελετών Ιονίου και Αδριατικού Χώρου (Ι.Μ.Ι.Α.Χ.), με στόχο την συγκέντρωση, διάσωση και αξιοποίηση αντικειμένων του Ηπειρωτικού λαϊκού πολιτισμού.

Τα αντικείμενα προέρχονται από δωρεές φιλογενών Ηπειρωτών και αγορές, συγκεντρώθηκαν δε από τον εμπνευστή και δημιουργό του, τον Κώστα Φρόντζο, Πρόεδρο της ΕΗΜ και του ΙΜΙΑΧ.

Το Αρχοντικό οθωμανικό του 19ου αι., στο οποίο στεγάζεται το Μουσείο, χρησιμοποιήθηκε στο παρελθόν για τη στέγαση του Διδασκαλείου Ιωαννίνων (1913-1936), της Ζωσιμαίας Παιδαγωγικής Ακαδημίας (1934-1938 και 1941-1944), του Γυμνασίου Αρρένων και της Δημόσιας Τεχνικής Σχολής Εργοδηγών.

Τηλέφωνο: +302651023566

Ιστοσελίδα: www.ehm.gr, email: laofrontzos@gmail.com

Ώρες λειτουργίας: Δευτέρα-Παρασκευή 09:00-14:00

Δευτέρα & Τετάρτη απόγευμα 17:30-20:00

Τιμές εισιτηρίων: 2 ευρώ, φοιτητικό: 1 ευρώ

7. Δημοτική Πινακοθήκη-Οικία Β. Πυρσινέλλα. Κοραή 1.

Το κτίριο της Πινακοθήκης χτίστηκε από τον πολιτικό μηχανικό Βεργιώτη για τον γαμπρό του Βασίλειο Πυρσινέλλα το 1890. Το 1924 ο

Βασίλειος Πυρσινέλλας εκλέχθηκε δήμαρχος της πόλης των Ιωαννίνων και η θητεία του χαρακτηρίστηκε ως περίοδος αναδημιουργίας και έργων. Όντας βιβλιόφιλος και τεχνόφιλος είχε στην κατοχή του μεγάλη συλλογή βιβλίων και έργων τέχνης. Ο Πυρσινέλλας μετέτρεψε τότε το μέγαρο του σε εντευκτήριο διανοούμενων, ενώ όταν πέθανε το 1958 άφησε όλη του την περιουσία στο Δήμο Ιωαννιτών. Για πολλά χρόνια στο μέγαρο Πυρσινέλλα στεγάστηκε το σωματείο "Απόστολος Παύλος". Σήμερα ανακαινίσθηκε και λειτουργεί ως πινακοθήκη με εξαιρετικές συλλογές ζωγραφικής, γλυπτικής, και χαρακτηριστικής μεγάλων ελλήνων καλλιτεχνών του 19^{ου} και 20^{ου} αιώνα. Αποτελεί ένα αξιόλογο εκλεκτικιστικό διώροφο με υπόγειο κτίριο, με νεοκλασικά και νεοαναγεννησιακά στοιχεία. Έχει συμμετρική διάρθρωση σε κάθε όψη και επιμέρους μορφολογικό στοιχείο, όπως τα γείσα των ανοιγμάτων, το κιγκλίδωμα και τα φουρούσια του μπαλκονιού. Χαρακτηριστικό του κτιρίου αποτελεί η κύρια είσοδος με τοξωτό υπέρθυρο και σιδεριά.

Τηλέφωνο: +3026510 75131

Ιστοσελίδα: www.ioannina.gr/pinakothiki, Email: pinakothiki@ioannina.gr

Ώρες λειτουργίας: Δευτέρα – Πέμπτη: 08:00 - 15:00,

Παρασκευή: 08:00 - 21:00,

Σάββατο κλειστή,

Κυριακή 10:00 - 13:00 & 18:00 - 21:00

Τιμές εισιτηρίων: Ελεύθερη είσοδος

8. Αρχοντικό Μίσιου. Ασωπίου 9.

Το Αρχοντικό Μίσιου είναι χαρακτηρισμένο ως ιστορικό διατηρητέο μνημείο με Βασιλικό Διάταγμα του 1936 και αποτελεί χαρακτηριστικό δείγμα της αστικής γιαννιώτικης αρχιτεκτονικής του 19ου αιώνα. Κτίστηκε το 1844, σύμφωνα με λιθανάγλυφη επιγραφή, που εντοπίζεται

στο κλειδί της κεντρικής καμάρας στην κλίμακα της κυρίας όψης. Η κάτοψη του διαμορφώνεται σε σχήμα Π και είναι διώροφο με ένα καμαροσκέπαστο χώρο υπογείου (μπίμπτσα) και μεσοπάτωμα στις προεξοχές του. Στο ισόγειο διαμορφώνονται βοηθητικοί χώροι. Στον όροφο υπάρχει μακρόστενη επιβλητική κρεβάτα με δύο θερινά δωμάτια στο μπροστινό και τρία χειμωνιάτικα στο πίσω μέρος. Από το 1949 μέχρι το 1955 στους

χώρους του φιλοξένησε την Υπηρεσία Ανοικοδομήσεως του Υπουργείου Δημοσίων Έργων. Το 1989 αγοράστηκε από το Ελληνικό Δημόσιο και από το καλοκαίρι του 2004, στον όροφο στεγάζει την Υπηρεσία Νεωτέρων Μνημείων και Τεχνικών Έργων Ηπείρου, Βορείου Ιονίου και Δυτικής Μακεδονίας.

Με χρηματοδότηση της Προγραμματικής Περιόδου «ΕΣΠΑ 2007-2013», το ισόγειο αναδείχθηκε και διαμορφώθηκε Μόνιμος Εκθεσιακός Χώρος όπου παρουσιάζονται στο κοινό σημαντικές πτυχές της αστικής ζωής και κοινωνίας των Ιωαννίνων.

Τηλέφωνο: +302651078062

Email: ynmtehidm@culture.gr

Ώρες λειτουργίας: Δευτέρα – Παρασκευή: 07:00-15:00

Τιμές εισιτηρίων: Είσοδος ελεύθερη.

9. Οικία Κατσαδήςμα. Ανεξαρτησίας & Ζωσιμαδών.

Η οικία Κατσαδήςμα χτίστηκε το 1909 από τον πολιτικό μηχανικό Γεώργιο Ιωαννίδη. Η οικία αυτή ξεχωρίζει από την τοπική αρχιτεκτονική και αποτελεί δείγμα επαρχιακού εκλεκτικισμού με έντονα στοιχεία της art nouveu. Το κτίριο ανήκει σήμερα στους απόγονους του Σπύρου Κατσαδήςμα, ο οποίος το κληρονόμησε από τον πατέρα του Κωνσταντίνο Κατσαδήςμα. Ήταν δικηγόρος και υπήρξε δήμαρχος των Ιωαννίνων από το 1982 μέχρι το 1984. Η οικία έχει απόλυτα συμμετρική διάταξη ανοιγμάτων και μια εντυπωσιακή σοφίτα με τοξωτή κατάληξη, στην κορυφή της οποίας διακρίνεται απεικόνιση «αρχαϊκής μάσκας». Σήμερα εκατέρωθεν της κεντρικής εισόδου λειτουργούν δυο καταστήματα.

10. Ορφανοτροφείο «Γ. Σταύρου».

Ανεξαρτησίας 146.

Το κτίριο του ορφανοτροφείου, κτίστηκε στο οικόπεδο της πατρικής οικίας του εθνικού ευεργέτη Γεωργίου Σταύρου στα τέλη του 19^{ου} αιώνα. Μέχρι την πυρκαγιά του 1820 αποτελούσε οικία του Ιωάννου Σταύρου που υπήρξε έμπιστος και

υπουργός οικονομικών του Αλή Πασά. Το εντυπωσιακό τριώροφο κτίριο χαρακτηρίζεται από την περίτεχνη πρόσοψη με τις πλευρικές ακμές, με την

μαρμάρινη είσοδο, τα περίτεχνα φουρούσια που στηρίζουν τον εξώστη, το ωραίο γείσωμα της στέγης και το τοξωτό επιβλητικό αίθριο. Εσωτερικά στους ορόφους συναντά κανείς εντυπωσιακές τοιχογραφίες. Σήμερα στο άλλοτε ορφανοτροφείο στεγάζεται η Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Ιωαννίνων.

11. Το Χάνι του Βρόσγου. Ανεξαρτησίας & Καραϊσκάκη.

Το πανδοχείο του Βρόσγου αποτελεί ένα από τα 7 χάνια που υπήρχαν κάποτε στη συνοικία «Γυαλί Καφενέ». Στο προαύλιο του υπήρχαν το μαγειρείο, το καφενείο, το πεταλωτήριο, το σιδεράδικο, τα παχυνιά, το σαμαράδικο και το σελάδικο. Η πελατεία του χανιού του Βρόσγου αποτελούνταν, κατά κύριο λόγο, από το Ζαγόρι και τους Φιλιάτες. Το κτίριο του χανιού κατά τον 20^ο αιώνα παρουσίαζε ενδιαφέροντα νεοκλασικά στοιχεία και αξιόλογα περίτεχνα κορνιζώματα. Το πανδοχείο αποτελείται από ισόγειο και όροφο, έχει κάτοψη σε σχήμα Π και διαμορφώνεται εσωτερική αυλή. Στον όροφο στεγάζονταν τα δωμάτια του πανδοχείου, ενώ στον ισόγειο χώρο σήμερα στεγάζονται αυτοτελή εμπορικά καταστήματα. Το εσωτερικό τμήμα του οικοπέδου συνδέεται με τον δρόμο μέσω στοάς, η οποία διαιρεί το ισόγειο του κτιρίου σε δυο αυτοτελή τμήματα. Η είσοδος της στοάς διαμορφώνεται με τοξωτό άνοιγμα και κλείνει με μεταλλική θύρα η οποία δεν χρησιμοποιείται.

12. Στοές οδού Ανεξαρτησίας.

Οι στοές αποτέλεσαν είδος επαγγελματικών χώρων και χτίστηκαν μετά την πυρκαγιά που έβαλε ο Ρασήμ Πασάς το 1869. Οι στοές, πρόδρομοι των σημερινών εμπορικών καταστημάτων, χαρακτηρίζονταν από στενούς δρόμους, οι οποίοι καλύπτονταν συνήθως με πέργκολες και ξύλινα στέγαστρα. Εκεί στεγάζονταν κυρίως επιχειρήσεις ομοειδών επαγγελμάτων. Όπως τα χάνια έτσι και οι στοές έφεραν το όνομα του ιδιοκτήτη τους, το οποίο τοποθετούνταν στην είσοδο της σε εγχάρακτη πινακίδα. Τέτοια παραδείγματα είναι η στοά Λιάμπει και η στοά Αλιέως στην οδό Ανεξαρτησίας.

Η Στοά Αλιέως απέκτησε την σημερινή μορφή της μετά τη δεκαετία του 1990,

καθώς πριν, μερικά από τα κτίρια που την αποτελούσαν είχαν υποστεί σοβαρές φθορές και άλλα είχαν καταρρεύσει τελείως. Η στοά αποτελεί δείγμα λαϊκής αρχιτεκτονικής και παρουσιάζουν ενδιαφέρον οι επάλληλες, αετωματικές απολήξεις της στέγης των καταστημάτων, τα τοξωτά ανώφλια και τα κιγκλιδώματα των ανοιγμάτων.

Η Στοά Λιάμπη σήμερα είναι διατηρητέα σε πολύ καλή κατάσταση. Αποτελεί και αυτή η στοά αξιόλογο δείγμα λαϊκής αρχιτεκτονικής, με εκλεκτικιστικά, σκηνογραφικά στοιχεία. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι είσοδοι της στοάς με λιθόκτιστο τοξωτό ανώφλι, αέτωμα και παραστάδες με επίκρανα ανατολίτικης τεχνοτροπίας.

13. Κάστρο.

Το Κάστρο των Ιωαννίνων είναι κτισμένο στη δυτική όχθη της λίμνης σε μικρή βραχώδη χερσόνησο, στα δύο υψώματα της οποίας διαμορφώνονται ισάριθμες ακροπόλεις. Η περιήγηση στο εσωτερικό του φέρνει τον επισκέπτη σε επαφή με την ιστορία της πόλης από την αρχαιότητα έως τις μέρες μας, ενώ η επίσκεψη στα

μουσεία και τους εκθεσιακούς χώρους του προσφέρει την ευκαιρία για θεώρηση της ευρύτερης περιοχής της Ηπείρου κατά τους μεσαιωνικούς και νεότερους χρόνους αλλά και μία πολύπλευρη εμπειρία γύρω από την τέχνη, θρησκευτική και κοσμική, των τριών κοινοτήτων που συνυπήρξαν στα Ιωάννινα.

A. Κεντρική Πύλη.

Ανοίγεται στον δυτικό τομέα της οχύρωσης προστατευμένη από ισχυρό προμαχώνα. Ξύλινη κινητή γέφυρα επέτρεπε την πρόσβαση επάνω από την τάφρο που προστάτευε τη χερσαία πλευρά του κάστρου. Η πύλη αποτελείται από τετράγωνους θολοσκεπείς χώρους. Εξωτερικά διαμορφώνει διπλό τόξο και κοσμεύεται με ανάγλυφες μορφές ζώων, ενώ επιγραφή φέρει τη χρονολογία 1843 και το όνομα του Οσμάν Νουρή Πασά που πιθανώς την επισκεύασε.

B. Στοά παρά την κεντρική πύλη.

Στο εσωτερικό της στοάς, που επικοινωνεί με την κεντρική είσοδο του Κάστρου σε διερευνητικές τομές αποκαλύφθηκε μέρος της αρχαίας

οχύρωσης του Κάστρου, επί της οποίας εδράζεται η βυζαντινή και οθωμανική φάση. Στον χώρο είναι αναρτημένα ταμπλώ με πληροφορίες σχετικά με το Κάστρο και την ιστορία των Ιωαννίνων.

Η στοά είναι επισκέψιμη μετά από συνεννόηση με τους αρχαιοφύλακες του Βυζαντινού Μουσείου Ιωαννίνων.

Τηλέφωνο: +30 26510-25 989, 39 580, 27761, Φαξ: 26510-01052, 39349

Γ. Βυζαντινός Πύργος «του Θωμά».

Ο λεγόμενος «Πύργος του Θωμά» βρίσκεται παραπλεύρως της Κύριας Πύλης του Κάστρου στο εσωτερικό του τείχους. Διαμορφώνει τοξωτό άνοιγμα με πλίνθινη επίστεψη και μερικώς σωζόμενη επιγραφή με το όνομα «Θωμάς». Ανήκει πιθανότατα στα οχυρωματικά έργα του Σέρβου ηγεμόνα των Ιωαννίνων Θωμά Πρελιούμποβιτς (1367-1384). Κατά την επικρατούσα άποψη, ενίσχυε τη βυζαντινή πύλη, που ενσωματώθηκε στο τείχος κατά την κατασκευή της υφισταμένης.

Δ. Εβραϊκή Συναγωγή. Γεωρ. Σούτσου 15.

Το κτήριο της «Αρχαίας Ιεράς Συναγωγής Ιωαννίνων» είναι ένα από τα μεγαλύτερα και παλαιότερα σωζόμενα στην Ελλάδα. Στον προαύλειο χώρο της, ο οποίος περιβάλλεται με ψηλό τοίχο και περιλαμβάνει πηγάδι και κρήνη, ανοίγεται καμαροσκεπής πύλη όπου αναγράφεται το έτος 5657=1897. Στην πρόσοψη υπάρχουν δύο ακόμη επιγραφές με χρονολογία 5586=1826. Το μνημείο αποτελείται από μία ορθογώνια υπόστυλη θολοσκεπή αίθουσα με πολλά παράθυρα. Στο κέντρο της ανατολικής πλευράς προεξέχει η Ιερά Πύλη «Εχάλ Ακόδες» με επένδυση από μάρμαρο και τέσσερις κιονίσκους με ανάγλυφα ανθήμια, όπου φυλάσσονται οι περγαμηνές του Νόμου (Σιφρέ Τορά). Στο κέντρο της δυτικής πλευράς της αίθουσας χωροθετείται «το Τεβά», όπου κινούνται οι Χαζανίμ, δηλαδή οι ιερουργούντες ενώ βόρεια αναπτύσσεται γυναικωνίτης. Πέρα από τις εντοιχισμένες επιγραφές, που αφορούν ανακαινίσεις του οικοδομήματος, ο χρόνος ανοικοδόμησης της συναγωγής είναι άγνωστος. Πιθανότατα να κτίστηκε στη θέση παλαιότερης. Πιθανότατα να κτίστηκε στη θέση παλαιότερης. Μία δεύτερη νεότερη συναγωγή στην πόλη των Ιωαννίνων λειτουργούσε εκτός του κάστρου.

Για τη λειτουργία είναι απαραίτητη η προηγούμενη συνεννόηση με Ισραηλιτική κοινότητα (+302651025195).

Ε. Βορειοανατολική Ακρόπολη.

Η βορειοανατολική ακρόπολη ταυτίζεται κατά μία άποψη με τον επάνω Γουλά που αναφέρεται στο «Χρονικό των Ιωαννίνων» (15^{ου} αι.), όπου διέμεναν ο βυζαντινός διοικητής και άρχοντες της πόλης. Αποτελεί ίσως την παλαιότερη ακρόπολη του Κάστρου, που αναφέρεται στο έργο της Άννας Κομνηνής «Αλεξιάδα» ως προϋπάρχουσα της Νορμανδικής κατάκτησης του 1082. Από τη μεσοβυζαντινή οχύρωση σώζονται η πύλη και ο κυκλικής κάτοψης πύργος στον νοτιοανατολικό τομέα της.

Ε1. Βυζαντινή Πύλη.

Η πύλη διαμορφώνεται σε εσοχή του τείχους προστατευμένη από δύο συμπαγή εξάρματα τειχοποιίας, πολυγωνικής και ορθογώνιας κάτοψης, που στήριζαν ημικυλινδρική καμάρα. Μεγάλο τμήμα της είναι δομημένο με πλινθοπερίκλειστο σύστημα δόμησης (πλίνθοι παρεμβάλλονται στους αρμούς περιμετρικά των ορθογωνισμένων λίθων), μερικώς αποκατεστημένο.

Ε2. Βυζαντινός Πύργος.

Διώροφος με κυκλική κάτοψη. Το εσωτερικό του ισογείου είναι τετράπλευρο με τοξωτές κόγχες στις τρεις πλευρές και είσοδο στη βόρεια. Στον όροφο η κάτοψη είναι ακανόνιστα κυκλική με τραπεζοειδείς πολεμίστρες. Κατά τους χρόνους της οθωμανοκρατίας κατασκευάστηκε κιονοστήριχο πρόπυλο και ανατολικά της εισόδου του προστέθηκε κλίμακα ανόδου στον όροφο του πύργου.

Ε3. Μαγειρεία.

Ορθογώνιο κτήριο με ανοικτό προστώο. Χωρίζεται σε δύο διαμερίσματα, όπου διαμορφώνεται εστία με πλινθόκτιστο ημισφαιρικό θόλο και πολυγωνική καπνοδόχο.

Ε4. Μενδρεσές.

Ανώτερη σχολή θεολογίας και φιλοσοφίας, όπου διέμεναν οι σπουδαστές. Μεγάλων διαστάσεων επίμηκες κτήριο που διαμορφώνεται σε τρεις στάθμες. Περιλαμβάνει σειρά μικρών θολοσκέπαστων αιθουσών και μία μεγάλη ξυλόστεγη αίθουσα διδασκαλίας. Την ανατολική όψη διατρέχει ανοιχτό προστώο.

E5. Δημοτικό Εθνογραφικό μουσείο (Τζαμί Ασλάν Πασά). Αλ. Νούτσου 18.

Στα 1617 - 1618, στον χώρο της βορειοανατολικής ακρόπολης οικοδομήθηκε το θρησκευτικό-εκπαιδευτικό συγκρότημα (Kylıye) του Ασλάν πασά, που περιλάμβανε Τζαμί, μενδρεσέ (ιεροδιδασκαλείο) και μαγειρεία (εστία).

Αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα τεμένη των Ιωαννίνων. Πιθανώς κτίστηκε στη θέση του βυζαντινού ναού του Αγίου Ιωάννη. Το τζαμί σήμερα λειτουργεί ως Δημοτικό Εθνογραφικό Μουσείο και φιλοξενεί τρεις συλλογές, αντιπροσωπευτικές των τριών κοινοτήτων του κάστρου, της χριστιανικής, της εβραϊκής και της μουσουλμανικής. Τα αντικείμενα είναι δωρεές επιφανών οικογενειών, χρονολογούνται από τον 18^ο έως τον 20^ο αιώνα και είναι σκεύη με χρηστικό και διακοσμητικό χαρακτήρα από διάφορα μέταλλα ή και πορσελάνη. Επίσης μπορεί κανείς να δει όπλα και ενδυμασίες χαρακτηριστικές της περιόδου της Τουρκοκρατίας.

Στα αντικείμενα της συλλογής του χριστιανικού στοιχείου περιλαμβάνονται και εκκλησιαστικά αργυρά σκεύη, άμφια και εκκλησιαστικά βιβλία από τη Συλλογή του Αρχιεπισκόπου Σπυρίδωνος. Στην εβραϊκή συλλογή εκτίθενται παραπετάσματα από το κτήριο της παλαιάς συναγωγής, φορεσιές κ.α της άλλοτε ακμάζουσας εβραϊκής κοινότητας Ιωαννίνων.

Τα αντικείμενα από το μουσουλμανικό στοιχείο εκτίθενται στον κεντρικό χώρο. Υπάρχουν ανατολίτικα υφάσματα του 16^{ου}, του 17^{ου} και του 18^{ου}, έπιπλα από ξύλο και φίλντισι της εποχής του Αλή-Πασά, μπρούτζινα αντικείμενα και μουσουλμανικά βιβλία.

Τηλέφωνο: +3026510 26356

Ιστοσελίδα: www.ioannina.gr

Ώρες λειτουργίας: Δευτέρα – Παρασκευή: 8:30 – 16:30

Σάββατο-Κυριακή: 09:00-15:00

Τιμές εισιτηρίων: 2€ κανονικό, 1€ εκπαιδευτικό (Δωρεάν πολύτεκνοι - ΑΜΕΑ, Δωρεάν Γιαννιώτες)

E6. Τουρμπές.

Ανατολικά του τζαμιού βρίσκεται θολοσκέπαστο οκταγωνικό μικρό μνημείο, όπου κατά την παράδοση ενταφιάστηκε ο Ασλάν Πασάς. Στο εσωτερικό του

κοσμείται με γραπτά αραβουργήματα.

ΣΤ. Οθωμανικά μνημεία Πλατείας Γλυκηδών.

ΣΤ 1. Βιβλιοθήκη.

Το μικρό κτήριο στις υπώρειες της βορειοανατολικής ακρόπολης του Κάστρου πιθανότατα συνδέεται με το συγκρότημα του ιεροδιασκαλείου του Ασλάν Πασά. Χαρακτηρίστηκε ως βιβλιοθήκη λόγω του μεγάλου αριθμού χειρογράφων και βιβλίων, τα οποία σύμφωνα με την παράδοση φυλάσσονταν στο εσωτερικό του. Το βόρειο τμήμα της αποτελείται από μία μεγάλη τετράγωνη θολοσκεπή αίθουσα και η νότια πλευρά χωρίζεται με καμαροσκεπή διάδρομο σε δύο δωμάτια που στεγάζονται με θόλο. Την πρόσοψή της διατρέχει ανοιχτό κιονοστήρικο προστώο με λίθινη κλίμακα στηριζόμενη σε ανισοϋψή τόξα.

ΣΤ 2. Χαμάμ-Λουτρό.

Η αρχική κατασκευαστική του φάση τοποθετείται κατά μία άποψη στον 15^ο αιώνα, ενώ κατά μία δεύτερη στις αρχές του 17^{ου} με μεταγενέστερες επεμβάσεις. Διαρθρώνεται σε τέσσερις χώρους. Η πρώτη μεγάλη τετράγωνη θολοσκέπαστη αίθουσα αποτελεί το αποδυτήριο, με λίθινα πεζούλια και αναβρυτήριο. Ακολουθεί στενόμακρος καμαροσκεπής (χλιαρός χώρος) με μικρότερα βοηθητικά δωμάτια. Η κυρίως αίθουσα του λουτρού (θερμός χώρος), αναπτύσσεται σε σταυροειδή διάταξη. Το κεντρικό της τμήμα καλύπτεται με τρούλο ενώ οι κεραίες του σταυρού με καμάρες. Στις γωνίες υπάρχουν μικρά θολοσκέπαστα δωμάτια. Στο ανατολικό μέρος, το οποίο καταλαμβάνει σήμερα νεότερο κτίσμα, αναπτυσσόταν η δεξαμενή και οι εστίες για τη θέρμανση του νερού. Το δάπεδό τους είναι λίθινο και στηρίζεται στους κίονες και τους πεσσούς των υποκαύστων, τα οποία καταλαμβάνουν τα δύο ανατολικά διαμερίσματα. Από τα διαμερίσματα αυτά, μέσω πήλινων σωλήνων στους τοίχους, οι οποίοι παράλληλα χρησίμευαν και για τη θέρμανση του χώρου, γινόταν η κυκλοφορία ζεστού και κρύου νερού που έρρεε από τις γωνιακές βρύσες.

ΣΤ 3. Σουφαρί Σεράι.

Μεγάλων διαστάσεων κτήριο (1815-1820) το οποίο στέγαζε τη Σχολή Ιππικού του Αλή πασά. Πρόκειται για ένα διώροφο οικοδόμημα ορθογώνιας κάτοψης που καλύπτεται με δίρριχτες στέγες. Τρία μεγάλα τοξωτά ανοίγματα στη βορινή και νότια πλευρά

διευκόλυναν την κυκλοφορία των ιππέων. Στην ανατολική πλευρά του κτηρίου, λίθινη κλίμακα, στηριγμένη σε τόξα, οδηγεί στον όροφο. Τα δύο επίπεδα έχουν τετραμερή διάταξη. Περίπου πενήντα παράθυρα φωτίζουν το εσωτερικό του ορόφου. Στον αύλειο χώρο του έχουν αποκαλυφθεί τα ερείπια βυζαντινού λουτρού. Σήμερα στεγάζει τα Γενικά Αρχεία του Κράτους.

Z. Η Νοτιοανατολική Ακρόπολη - Ιτς Καλέ (Αρχαιολογικός Χώρος).

Η νοτιοανατολική Ακρόπολη, γνωστή ως Ιτς- Καλέ, δηλαδή εσωτερικό κάστρο, πιθανότατα τειχίστηκε από τον Βοημούνδο, Νορμανδό σταυροφόρο, που κατέλαβε τα Ιωάννινα το 1082. Την περίοδο του Δεσποτάτου της Ηπείρου (13^{ος} – 15^{ος} αιώνας), το χώρο καταλάμβαναν η συνοικία των αρχόντων, ο μητροπολιτικός ναός αφιερωμένος στον Αρχάγγελο Μιχαήλ, το μητροπολιτικό μέγαρο και ο ναός του Παντοκράτορα. Στη θέση τους οικοδομήθηκε το μεγαλοπρεπές σεράι του Αλή Πασά του Τεπελενλή, το οποίο καταστράφηκε κατά την πολύμηνη πολιορκία από τα σουλτανικά στρατεύματα (1821-1822). Από το συγκρότημα του σεραγιού σώζονται κτήρια, τα οποία λειτουργούν με ποικίλες χρήσεις.

Ώρες λειτουργίας: Καθημερινά 8.00-22.00

Τιμή εισιτηρίου: Ελεύθερη είσοδος.

Z1. Μαγειρεία.

Τετράγωνο θολοσκέπαστο οικοδόμημα με τις χαρακτηριστικές καμινάδες της εστίας του. Στη δυτική πλευρά διαμορφωνόταν μικρή δεξαμενή και κρήνη. Σήμερα λειτουργεί ως αναψυκτήριο του Αρχαιολογικού Χώρου.

Z2. Πυριτιδαποθήκη.

Μικρό κτήριο στην ανατολική πλευρά της ακρόπολης έχει ταυτιστεί με πυριτιδαποθήκη. Αποτελεί διμερή θολοσκεπή χώρο που εξωτερικά στεγάζεται με δικλινή στέγη. Νοτίως του κτηρίου αποκαλύφθηκαν μουσουλμανικοί τάφοι. Φιλοξενεί τα εκπαιδευτικά προγράμματα του Βυζαντινού Μουσείου Ιωαννίνων.

Z3. Φετιχιέ Τζαμί.

Σύμφωνα με την παράδοση είναι χτισμένο στη θέση του βυζαντινού ναού

του Ταξιάρχη Μιχαήλ, από τον οποίο πιθανότατα προέρχονται δύο μαρμάρινοι πεσσίσκοι τέμπλου του 13^{ου} αιώνα που είναι εντοιχισμένοι στην κόγχη (μιχράμπ). Το τέμενος οικοδομήθηκε κατά την επικρατούσα άποψη μετά το 1611 και έλαβε την ονομασία «Φετιχιέ», δηλ. της κατάκτησης. Στη σημερινή του μορφή διαμορφώθηκε το 1795 για να εξυπηρετήσει τις θρησκευτικές ανάγκες του σεραγιού του Αλή.

Αποτελείται από μία κεντρική θολοσκέπαστη αίθουσα, εξωτερική ανοικτή στοά και μιναρέ στη βορειοδυτική γωνία. Στο εσωτερικό του τζαμιού, τη βόρεια πλευρά διατρέχει στενός ξύλινος εξώστης και στον νότιο τοίχο ανοίγεται η κόγχη του μιχράμπ με γύψινο και γραπτό διάκοσμο. Τοιχογραφίες με συνθέσεις ανθέων και καρπών σε συνδυασμό με γεωμετρικά σχέδια και αραβικές επιγραφές κοσμούν τον τρούλο και τους τοίχους. Μία δεύτερη φάση διακόσμησης του τρούλου περιλαμβάνει κίονες και μεγάλα στεφάνια με επιδράσεις από το πνεύμα του «νεοκλασικισμού» που επικρατούσε στην πόλη των Ιωαννίνων τον 19^ο αιώνα. Στον χώρο του τζαμιού φιλοξενείται έκθεση με θέμα την ιστορία της πόλης των Ιωαννίνων την εποχή του Αλή Πασά (1788-1822).

Επισκέψιμο ως παράρτημα του Βυζαντινού μουσείου

Ζ4. Τάφος Αλή Πασά.

Στο μνημείο περιλαμβάνονται δύο κτιστοί τάφοι που ανήκουν στον Αλή και σε μία από τις συζύγους του. Μετά τη δολοφονία του στο νησί της Λίμνης των Ιωαννίνων το 1822, τάφηκε μόνον το σώμα του, ενώ το κεφάλι του μεταφέρθηκε στην Κωνσταντινούπολη. Το σφυρήλατο σιδερένιο κιγκλίδωμα αποτελεί αντίγραφο του αυθεντικού που σωζόταν έως το 1940.

Ζ5. Βυζαντινό μουσείο.

Ιδρύθηκε το 1995 και στεγάζεται σε κτήριο με επιρροές από την τοπική αρχιτεκτονική παράδοση, το οποίο οικοδομήθηκε το 1958 ως «βασιλικό περίπτερο» από τον ελληνικό στρατό, που την εποχή εκείνη είχε στη διαχείρισή του ολόκληρο το χώρο της νοτιοανατολικής ακρόπολης.

Στις επτά αίθουσές του εκτίθενται γλυπτά αρχιτεκτονικά μέλη, ευρήματα ανασκαφών (νομίσματα, κεραμική, έργα μικροτεχνίας), αποτοιχισμένες τοιχογραφίες, βιβλία, εικόνες και κειμήλια,

τα οποία συνοδεύουν επεξηγηματικά κείμενα και εποπτικό υλικό για την ιστορία και την τέχνη της Ηπείρου από τον 4^ο μ.Χ. μέχρι τον 19^ο αιώνα. Ο επισκέπτης έρχεται σε επαφή με τις ευημερούσες παλαιοχριστιανικές ηπειρωτικές πόλεις, το κραταιό Δεσποτάτο της Ηπείρου και το καλλιτεχνικό και πνευματικό κέντρο των Ιωαννίνων την περίοδο της οθωμανικής κυριαρχίας. Ιδιαίτερα σημαντική είναι η συλλογή μεταβυζαντινών εικόνων, που αποτυπώνουν την πλούσια και αξιόλογη θρησκευτική τέχνη στην περιοχή.

Τηλέφωνο.: +30 26510-25 989, 39 580, 27761, Φαξ: +302651001052, 39349

Ιστοσελίδα: www.odysseus.culture.gr

Email: efaioa@culture.gr

Ημέρες λειτουργίας: Καθημερινά εκτός Τρίτης και αργιών

Τιμές εισιτηρίων: 1^η Νοεμβρίου έως 31 Μαρτίου: 3 ευρώ

1^η Απριλίου έως 31 Οκτωβρίου: 6 ευρώ, μειωμένο: 3 ευρώ

(Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφθείτε την ιστοσελίδα).

26. Λουτρό.

Τριμερές λουτρικό συγκρότημα μικρών διαστάσεων διαμορφώνεται στον περίδρομο, δηλαδή στον χώρο πίσω από τις επάλξεις, του κεντρικού τμήματος του εσωτερικού τείχους. Αποτελείται από τα αποδυτήρια, το κύριο θολοσκέπαστο τμήμα και τη δεξαμενή.

27. Θησαυροφυλάκιο.

Η ονομασία «Θησαυροφυλάκιο» οφείλεται σε προφορική παράδοση και δεν είναι γνωστό εάν σχετίζεται με την αρχική του χρήση. Έχει ορθογώνια κάτοψη και χωρίζεται με πεσσοστοιχία σε δύο επιμήκεις χώρους. Μαζί με το κτήριο που διαμορφώθηκε στον ναό των

Αγίων Αναργύρων ανήκε στη δυτική πτέρυγα του σεραγιού του Αλή πασά. Στεγάζει μόνιμη έκθεση αργυροτεχνίας. Στους χώρους του προβάλλονται όψεις της τέχνης της αργυροτεχνίας, που γνώρισε ιδιαίτερη ανάπτυξη στην Ήπειρο, από την ύστερη βυζαντινή περίοδο έως τις μέρες μας. Η έκθεση περιλαμβάνει τις δωρεές του αρχιεπισκόπου Σπυρίδωνα, του Κωνσταντίνου Ιωαννίδη και της Τιτίκας Βέλλη Δογορίτη αναδεικνύοντας τον κοσμικό

και εκκλησιαστικό χαρακτήρα και τις τεχνικές τους.

Επισκέψιμο ως παράρτημα του Βυζαντινού μουσείου

Z8. Αίθουσα «Δημήτρης Κωνστάντιος».

Διώροφο κτήριο δυτικά του Θησαυροφυλακίου, το οποίο φιλοξενεί περιοδικές εκθέσεις και εκδηλώσεις. Ίσως λειτούργησε ως χώρος κατοικίας ή για τις ανάγκες της διοίκησης.

Επισκέψιμο ως παράρτημα του Βυζαντινού μουσείου

Z9. Μουσείο Αργυροτεχνίας.

Το Μουσείο Αργυροτεχνίας βρίσκεται στο κάστρο των Ιωαννίνων, και συγκεκριμένα στο δυτικό προμαχώνα της νοτιανατολικής ακρόπολης (Ιτς Καλέ). Καταλαμβάνει τα δύο επίπεδα του προμαχώνα καθώς και το κτίσμα των παλαιών μαγειριών που εφάπτεται σε αυτόν.

Στο πρώτο επίπεδο αναπτύσσεται το βασικό μέρος της έκθεσης, που αναφέρεται στην ιστορία και την τεχνολογία της αργυροτεχνίας στην Ήπειρο. Ο επισκέπτης, μέσα από ποικίλα εμποπτικά μέσα ανακαλύπτει παραδοσιακές τεχνικές μορφοποίησης και διακόσμησης αργυρών αντικειμένων, μαθαίνοντας για τα στάδια της κάθε τεχνικής έως τη δημιουργία του τελικού προϊόντος. Στο δεύτερο επίπεδο παρουσιάζεται η συλλογή έργων ηπειρώτικης αργυροχρυσοχοΐας από το 18ο έως τον 20ό αιώνα. Κομψοτεχνήματα με περίτεχνες λεπτομέρειες, όπως κοσμήματα, όπλα και ασημικά του σπιτιού και προσωπικά είδη είναι μερικά από τα αντικείμενα της συλλογής.

Αναφορές υπάρχουν και στη σύγχρονη αργυροτεχνία με δείγματα από τη δουλειά αργυροχόων που δραστηριοποιούνται σήμερα στην ευρύτερη περιοχή συνεχίζοντας μια παράδοση αιώνων.

Στην αίθουσα πολλαπλών χρήσεων φιλοξενούνται περιοδικές εκθέσεις, οργανώνονται εκδηλώσεις, και αναπτύσσονται δράσεις πολιτισμού.

Τηλέφωνο: +3026510 64065, Φαξ: +3026510 32012

Ιστοσελίδα: www.riop.gr

Ώρες λειτουργίας: 1η Μαρτίου - 15 Οκτωβρίου: 10:00 - 18:00

16 Οκτωβρίου - 28 Φεβρουαρίου: 10:00 - 17:00

Κάθε Τρίτη κλειστό

Τιμές εισιτηρίων: 4ευρώ, μειωμένο: 2ευρώ (Δωρεάν είσοδος/ημέρες ελεύθερης είσοδου/Κλειστό: Επισκεφθείτε την ιστοσελίδα).

14. Λίμνη Παμβώτιδα.

Το μεγάλο φυσικό κοίλωμα του εδάφους, σε υψόμετρο 470 μ., που τροφοδοτείται για περίπου 3 εκατομμύρια χρόνια με γλυκό νερό από επιφανειακές απορροές και πηγές, είναι το μεγαλύτερο της Ηπείρου και από τα παλαιότερα της Ευρώπης. Επηρέασε, σε μεγάλο βαθμό, την ανθρώπινη δραστηριότητα στην περιοχή και συνεχίζει να επιδρά σε σημαντικές πτυχές της κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης. Σε αυτό, συνέβαλαν η πλούσια χλωρίδα και πανίδα του, αλλά και ο ποικιλόμορφος περίγυρος, με έλη, τέλματα, καλαμώνες, χορτολίβαδα, λόχμες και δάση. Αποτελεί το πιο αναγνωρίσιμο φυσικό μνημείο της πόλης -συνειρμικά ταυτόσημο με την εικόνα της- και πρωταρχικό πόλο έλξης, τόσο για τους κατοίκους της, όσο και για τους επισκέπτες. Καθημερινά, συγκεντρώνει πλήθος κόσμου, για βόλτες με τα καραβάκια ως το Νησί ή, τριγύρω, στους παραλίμνιους πεζόδρομους και ποδηλατόδρομους, στα πάρκα με τα σύγχρονα γλυπτά, τα καφέ-μπαρ και τα εστιατόρια. Επίσης, διαθέτει κωπηλατοδρόμιο για αθλητικούς συλλόγους και πίστες για θαλάσσιο σκι.

15. Νησί.

Στο νησί στην ανατολική όχθη της λίμνης Παμβώτιδας αναπτύχθηκε από τη βυζαντινή περίοδο μια σημαντική μοναστική πολιτεία, που αποτέλεσε σημαντικό πνευματικό και καλλιτεχνικό κέντρο μέχρι τον 19^ο αιώνα. Ο επισκέπτης έρχεται σε επαφή με την αρχιτεκτονική της βυζαντινής περιόδου και μερικά από τα σημαντικότερα έργα της μεταβυζαντινής θρησκευτικής ζωγραφικής του 16^{ου} αιώνα, που δεν σώζονται στην πόλη των Ιωαννίνων.

A. ΜΟΝΕΣ-ΝΑΟΙ.

A1. Ιερά Μονή Αγίου Νικολάου των Φιλανθρωπηγών ή του Σπανού.

Βρίσκεται στη δυτική όχθη του Νησιού μετά την έξοδο από τον οικισμό. Αποτελεί καθίδρυμα του οίκου των Φιλανθρωπηγών, μίας από τις κωνσταντινουπολίτικες οικογένειες που εγκατέστησε στα

Ιωάννινα ο Μιχαήλ Α΄ Κορνηνός Δούκας, ιδρυτής του δεσποτάτου της Ηπείρου μετά το 1204. Πέντε μέλη της οικογένειας, ως κτήτορες της μονής εικονίζονται στο βόρειο τοίχο του εξωνάρθηκα (1560).

Το μοναστικό συγκρότημα περιλαμβάνει το καθολικό (ναό), την ερειπωμένη τράπεζα και μεταγενέστερα διώροφα κελιά. Ιδρύθηκε το 1291/2 στα ερείπια προϋπάρχουσας μονής αναφερόμενης ως «του κυρού Ιακώβου» από τον Μιχαήλ Φιλανθρωπηγό, «ιερέα και μέγα οικονόμο» της μητρόπολης Ιωαννίνων. Τον 16^ο αιώνα το καθολικό ανακαινίζεται με πρωτοβουλία των ηγουμένων Νεοφύτου και Ιωάσαφ των Φιλανθρωπηγών. Το 1560 κτίζονται ο εξωνάρθηκας και οι παρανάρθηκες στη βόρεια και νότια πλευρά του ναού.

Το εσωτερικό του καθολικού κοσμεύεται με σημαντικές τοιχογραφίες του 16^{ου} αιώνα [φάσεις: 1531/2, 1542 (ή 1539-1542), 1560], που έχουν αποδοθεί σε σημαντικούς ζωγράφους, οι οποίοι εργάστηκαν στα μεγάλα μοναστικά έργα του Αγίου Όρους και των Μετεώρων (Φράγγος Κατελάνος, αδελφοί Φράγγος και Γεώργιος Κονταρή). Το εκτεταμένο εικονογραφικό πρόγραμμα μαρτυρά την υψηλή θεολογική κατάρτιση των κλητόρων και η απεικόνιση επτά σοφών της αρχαιότητας αντικατοπτρίζει το ουμανιστικό πνεύμα την εποχή αυτή στα Ιωάννινα. Το τέμπλο αποτελεί έργο του 17^{ου} αιώνα με εικόνες ποικίλων περιόδων.

Η μονή σύμφωνα με την παράδοση υπήρξε σημαντικό πνευματικό ίδρυμα με αξιόλογη βιβλιοθήκη και εκπαιδευτήριο. Απολάμβανε τις δωρεές των αποδήμων Γιαννιωτών, ανάμεσα στους οποίους περιλαμβάνονται οι Ζώτος και Απόστολος Τσιγαράς και η οικογένεια Σπανού, με το όνομα της οποίας συνδέθηκε.

A2. Ιερά Μονή Αγίου Νικολάου Στρατηγοπούλου ή Ντίλιου.

Η προφορική παράδοση τη συνδέει με τον οίκο των Στρατηγόπουλων,

αριστοκρατική οικογένεια από την Κωνσταντινούπολη, που διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στη διοίκηση της πόλης των Ιωαννίνων. Το καθολικό, κτίσμα του όψιμου 13^{ου} αιώνα, είναι μονόχωρος ναός με νάρθηκα και ενσωματωμένο διώροφο κελί δυτικά. Αποτελεί σημαντικό δείγμα της υστεροβυζαντινής αρχιτεκτονικής της περιοχής με χαρακτηριστική τη χρήση πλίνθων και πλίνθινων διακοσμητικών στοιχείων. Το μοναστικό συγκρότημα περιλαμβάνει επίσης τα ερείπια κελιών και βοηθητικών χώρων. Το 1542-43 φιλοτεχνήθηκαν οι τοιχογραφίες του καθολικού με δαπάνη των ιερομονάχων Νήφωνος και Σωφρονίου. Πρόκειται για σημαντικό με καλλιτεχνική αρτιότητα και θεολογική εμβάθυνση. Το τέμπλο αποτελεί αξιόλογο δείγμα της ηπειρώτικης ξυλογλυπτικής του τέλους 18^{ου} αιώνα.

A3. Ιερά Μονή Παναγίας Ελεούσας.

Η μονή ήταν αρχικά αφιερωμένη στον Άγιο Νικόλαο, γνωστή ως μονή Μεθοδάτων ή Γκιουμάτων, λόγω της σύνδεσης της με τη γνωστή οικογένεια των ευεργετών. Αφιερώθηκε στην Παναγία το 1584 μετά τη μεταφορά ομώνυμης εικόνας, σημαντικού έργου της Κρητικής Σχολής.

Το μοναστήρι περιλαμβάνει το καθολικό, που κτίστηκε πιθανότατα στις αρχές του 16^{ου} αιώνα στον τύπο της μονόχωρης βασιλικής, και τα κελιά, κτίσματα του 18^{ου} αιώνα. Οι τοιχογραφίες του καθολικού ανήκουν σε δύο φάσεις. Οι πρωιμότερες προσγράφονται στην τέχνη των ζωγράφων Φράγγου και Γεωργίου Κονταρή (μισό 16^{ου} αι). Ο διάκοσμος του νάρθηκα είναι έργο των Καπεσοβιτών ζωγράφων Αναστασίου και του γιου του (1759). Ριζικά ανακαινίστηκε τον 18^ο αιώνα από το ηγούμενο Νικηφόρο. Ιδιαίτερη ακμή γνώρισε το β' μισό του 19^{ου} αιώνα, εποχή συνένωσής της με τη γειτονική μονή Μεταμόρφωσης του Σωτήρα. Το 1873 έγινε σταυροπηγιακή, δηλαδή είχε απευθείας εξάρτηση από το Οικουμενικό Πατριαρχείο. Το τέμπλο ανήκει στο τέλος του 18^{ου} αιώνα.

A4. Ιερά Μονή Μεταμορφώσεως του Σωτήρα.

Κτίστηκε το 1656 και πυρπολήθηκε το 1822 από τα σουλτανικά στρατεύματα. Ο σημερινός ναός, κτίσμα του 1850, ανήκει στον τύπο της τρίκλιτης βασιλικής με ορθογώνιο νάρθηκα δυτικά. Τοιχογραφήθηκε το 1851 από τον μοναχό Άνθιμο από το Άγιο Όρος. Αξιόλογο είναι το ξυλόγλυπτο τέμπλο και

ο άμβωνας. Το 1872 ιδρύθηκε η Ιερατική σχολή, εποχή που συνενώθηκε με τη γειτονική μονή Ελεούσης.

A5. Ιερά Μονή του Αγίου Παντελεήμονος.

Σύμφωνα με τις γραπτές πηγές του 16^{ου} αιώνα υπήρχε ναός στην ίδια θέση ήδη από τον 15^ο αιώνα. Από την φάση αυτή σώζεται στον νότιο τοίχο τοιχογραφία με παράσταση της Δέησης, του αγίου Νικολάου και άλλων αγίων. Γύρω στα 1800 ο ναός καταστράφηκε από βράχο που κατέπεσε, στη συνέχεια επισκευάστηκε και το 1810 υπέστη εκ νέου

καταστροφές. Η μονή αποτελείται από το καθολικό (τρίκλιτη βασιλική μικρών διαστάσεων και νεότερο χαγιάτι στα νότια) και τα κελιά στη βόρεια και τη νότια πλευρά. Τα κελιά της νότιας πλευράς, όπου δολοφονήθηκε ο Αλή πασάς λειτουργούν ως ιδιωτικό μουσείο. Η μονή συνδέθηκε με τη συντεχνία των τσαρουχοποιών των Ιωαννίνων.

A6. Ιερά Μονή του Αγίου Ιωάννου Προδρόμου.

Το μοναστήρι βρίσκεται σε επαφή με σπήλαιο, κοντά στην όχθη της λίμνης. Ιδρύθηκε το 1506-07 από τους αδελφούς ιερομόναχους Αψαρά, τον Νεκτάριο και τον Θεοφάνη, γόνους βυζαντινής αριστοκρατικής οικογένειας. Από το μοναστηριακό συγκρότημα σώζεται το καθολικό και τα νεότερα κελιά. Ο ναός είναι μονόχωρος με νάρθηκα στα δυτικά. Σε δεύτερη φάση προστέθηκαν πλευρικές κόγχες στη βόρεια και νότια πλευρά. Το 1789 τοιχογραφήθηκε με δαπάνη της συντεχνίας των οινοπωλών. Το 1822, κατά την πολιορκία του Αλή πασά από τα σουλτανικά στρατεύματα, η μονή υπέστη καταστροφές.

A7. Ιερός Ναός Κοιμήσεως της Θεοτόκου.

Αποτελεί τον ενοριακό ναό του οικισμού του νησιού. Ανήκει στον τύπο της τρίκλιτης βασιλικής με νάρθηκα, κλειστή στοά νότια και κωδωνοστάσιο του 1868. Ανακαινίστηκε τον 19^ο αιώνα, ενώ στην ίδια θέση προϋπήρχε παλαιότερος ναός, από όπου προέρχεται εντοιχισμένη ανάγλυφη επιγραφή με το έτος 1614/5. Το τέμπλο είναι του 19^{ου} αιώνα με σημαντικές εικόνες διαφόρων περιόδων.

B. Μουσείο Αλή Πασά & Επαναστατικής περιόδου.

Στη Νήσο Ιωαννίνων, στο φιλόξενο χώρο της Μονής Αγ. Παντελεήμονος τον οποίο ο Αλή Πασάς είχε μετατρέψει σε εξοχική κατοικία, πρωτολειτούργησε

το 1958 το Μουσείο Προεπαναστατικής Περιόδου χάρη στην πρωτοβουλία φωτισμένων Γιαννιωτών. Στον ίδιο χώρο στεγάζεται από τον Μάιο του 2012 το Μουσείο του Αλή Πασά και Επαναστατικής Περιόδου που περιλαμβάνει τη σπουδαία συλλογή του Φώτη Ραπακούση.

Στο κυρίως κτίριο εκτίθενται αντικείμενα που έχουν άμεση ή έμμεση σχέση με τον Αλή Πασά κατά την περίοδο δράσης του (1788-1822) και στο δεύτερο κτίριο κειμήλια της επαναστατικής περιόδου των Ελλήνων για την αποτίναξη του οθωμανικού ζυγού (19ος αιώνας).

Τηλέφωνο: +302651081791/+306972904666

Ιστοσελίδα: www.museumalipasha.gr/, email: alipasas1@gmail.com

Ώρες λειτουργίας: Καθημερινά 09:00-19:30

Τιμές εισιτηρίων: 3 ευρώ, οργανωμένα γκρουπ άνω των 20 ατόμων : 2 ευρώ, σχολική εκδρομή: 1 ευρώ

Γ. Κέντρο Πληροφόρησης Λίμνης Παμβώτιδος.

Το Κέντρο Πληροφόρησης Λίμνης Παμβώτιδας στεγάζεται στη Νήσο Ιωαννίνων, σε παραδοσιακό διατηρητέο πέτρινο κτίριο, που παραχωρήθηκε στο Φορέα Διαχείρισης από την Ιερά Μητρόπολη Ιωαννίνων. Αποτελεί ένα σύγχρονο πόλο ενημέρωσης για το περιβάλλον της λίμνης Παμβώτιδας και συμβάλλει στην προστασία και ανάδειξη της Προστατευόμενης Περιοχής.

Τα εκθέματα περιλαμβάνουν ενότητες για τις προστατευόμενες περιοχές, την εξέλιξη της Παμβώτιδας, τη λίμνη σήμερα, τη χλωρίδα και την πανίδα της, τη σχέση με τον άνθρωπο, τη διαχείρισή της, την προβολή της αλιείας, των αλιευτικών εργαλείων και του αλιευτικού εξοπλισμού, που παραδοσιακά χρησιμοποιούνται στη λίμνη και πολλά άλλα.

Απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς, μαθητές όλων των βαθμίδων, άτομα τρίτης ηλικίας, οργανωμένες ομάδες επισκεπτών, τοπικούς φορείς, τον τοπικό πληθυσμό αλλά και μεμονωμένους επισκέπτες.

Τηλέφωνο: +302651086193-21834, Φαξ: +302651031867

Ιστοσελίδα: www.lakepamvotis.gr, email: malpi@otenet.gr

Ώρες λειτουργίας: 15 Απριλίου-31 Οκτωβρίου: Δευτέρα-Σάββατο: 10:00-16:00

1^η Νοεμβρίου-14 Απριλίου: Σάββατο & Κυριακή: 10:00-16:00

Οι ξεναγήσεις για οργανωμένα γκρουπ γίνονται κατόπιν συνεννόησης με τον Φορέα Διαχείρισης Λίμνης Παμβώτιδας.

Τιμές εισιτηρίων: Ελεύθερη είσοδος

16. Σπήλαιο Περάματος. Σπηλαίου 19.

Στη βορειοδυτική παρυφή της λίμνης Παμβώτιδας, 5 χλμ από τα Ιωάννινα, στον οικισμό του Περάματος, υψώνεται ο ασβεστολιθικός λόφος Γκορίτσα (υψ. κορυφής 555μ). Στα έγκατά του και με αρχή πριν από περίπου 2 εκατομμύρια χρόνια σχηματίστηκε πολυδαίδαλο σπήλαιο μέσω πολύπλοκων φυσικών διεργασιών. Στους

θαλάμους και τους διαδρόμους του αναπτύσσονται ποικιλόμορφα σταλαγμιτικά και σταλακτιτικά σπηλαιοθέματα. Οστά και δόντια από αρχαϊκά είδη αρκούδας των σπηλαίων υποδεικνύουν πως εκεί έβρισκαν καταφύγιο διαχείμασης τέτοια, εξαφανισμένα σήμερα, μεγαλόσωμα θηλαστικά μέχρι πριν από 200.000 χρόνια. Σε άγνωστο χρόνο το σπήλαιο «σφραγίστηκε» από κατακρημνίσεις.

Το σπήλαιο, στη σύγχρονη εποχή, εντοπίστηκε τυχαία από ντόπιους κατοίκους. Τη δεκαετία 1950 εξερευνήθηκε από τους πρωτοπόρους σπηλαιολόγους Γιώργο και Άννα Πετροχείλου. Είναι το πρώτο τουριστικά διευθετημένο σπήλαιο της Ελλάδας.

Η επισκέψιμη, με συνοδεία οδηγού, διαδρομή έχει μήκος 1.100 μ. Η θερμοκρασία μέσα στο σπήλαιο είναι σταθερή (18 °C). Στην είσοδο του οικισμού λειτουργεί Κέντρο Πληροφόρησης Επισκεπτών.

Τηλέφωνο: +302651081521, 265181650, 2651086202

Ιστοσελίδα: www.spilaio-perama.gr

Email: info@spilaio-perama.gr

Ώρες Λειτουργίας: Καθημερινά, σαββατοκύριακα & αργίες 09:00-17:00

Τιμές εισιτηρίων: 7ευρώ, ομαδικό: 5ευρώ, φοιτητικό-μαθητικό: 3,50 ευρώ

17. Αρχαιολογικός χώρος Καστρίτσας.

Στον ανατολικό τομέα του λεκανοπεδίου των Ιωαννίνων δεσπόζει ο επιμήκης λόφος της Καστρίτσας (υψ. 757μ). Αρχαιολογικά κατάλοιπα από

τους πρόποδες και την κορυφή του διαγράφουν την ιστορία της στρατηγικής αυτής τοποθεσίας εδώ και 24 χιλιετίες.

Αρχαιολογικός χώρος χωρίς εισιτήριο.

A. Παλαιολιθικό σπήλαιο.

Σε μικρό σπήλαιο δίπλα στην παλιά όχθη, όταν ο λόφος ήταν χερσόνησος μέσα στη λίμνη, διασώθηκαν τα απομεινάρια της εφήμερης κατοίκησης μετακινούμενων από τόπο σε τόπο κυνηγών και τροφосυλλεκτών της παλαιολιθικής εποχής (22.000-11.000 χρόνια π.Χ.).

B. Ακρόπολη.

Ενδείξεις χρήσης του λόφου υπάρχουν ήδη από τη νεολιθική εποχή. Τον 3^ο αι. π.Χ. οι Μολοσσοί κάτοικοι ανεγείρουν ισχυρή οχύρωση, μήκους 3,5 χλμ, με μνημειώδεις πύργους και πύλες. Στο εσωτερικό διαμορφώθηκε περίπλοκος πολεοδομικός ιστός και κτίστηκαν μεγάλα οικοδομήματα, ιδιωτικής και πιθανόν δημόσιας χρήσης.

Η ζωή στον λόφο συνεχίστηκε με προσαρμογές κατά τα ρωμαϊκά και βυζαντινά χρόνια. Στον 11^ο/12^ο αι. ανοικοδομείται, εσωτερικά του αρχαίου περιβόλου, μοναστηριακό συγκρότημα που από νωρίς αφιερώνεται στον Αγ. Ιωάννη τον Πρόδρομο. Με μετασκευές και προσθήκες λειτουργεί και σήμερα. Διάσπαρτες στο ανάγλυφο διατηρούνται, από την πολυτάραχη περίοδο των αρχών του 20^{ου} αι., εγκαταστάσεις που συνδέονται με το αμυντικό δίκτυο των Οθωμανών κατά την υπεράσπιση των Ιωαννίνων (1913).

Η πρόσβαση στον αρχαιολογικό χώρο της κορυφής, γίνεται τόσο από την ανατολική πλαγιά (κύρια είσοδος), όσο και από την δυτική, στην κατάληξη του δρόμου που οδηγεί στο μοναστήρι.

18. Μουσείο Ελληνικής Ιστορίας Παύλου Βρέλλη. 12^ο χιλιόμετρο Εθνικής οδού Ιωαννίνων-Άρτας

Αποτελεί έργο ζωής του γλύπτη Παύλου Βρέλλη -απόφοιτου Α.Σ.Κ.Τ.- που το δημιούργησε από το μηδέν. Το 1983, σε ηλικία 60 ετών, αγόρασε άγονο χώρο στο Μπιζάνι Ιωαννίνων. Χάραξε δρόμους και πλατείες, έχτισε βραχόκηπους, καλντερίμια και σοκάκια, και όρθωσε με κόπους, σκέψη και

προσωπική εργασία κτίριο Αστικής Φρουριακής Αρχιτεκτονικής της ενδοχώρας της Ηπείρου του 18^{ου} αιώνα. Μετέπλασε το εσωτερικό του για να κάνει τον επισκέπτη υποκείμενο του, άρα και υποκείμενο της Ιστορίας που αναπαριστά. Όλα τα θέματα έλκουν την καταγωγή τους από αυτή την παρακαταθήκη. Για να

ζωντανέψει γεγονότα και προσωπικότητες, μελέτησε σοβαρά, συγκέντρωσε μουσειακό υλικό επί 30 και πλέον χρόνια, και δημιούργησε τις μορφές που επέλεξε χρησιμοποιώντας κερί για να προσομοιάζει την ανθρώπινη επιδερμίδα. Κάτω απ' αυτή, υπάρχουν συναισθήματα επώνυμων και ανώνυμων ηρώων, που ξετυλίζονται σε χρονικό ορίζοντα δυο χιλιετιών.

Μοναδικό ιδίωμα του χώρου, η ανάγνωση του από επισκέπτες που θα ενεργοποιήσουν την καλλιέργεια και τις γνώσεις τους σε συνδυασμό με τη γόνιμη φαντασία τους, για να δώσουν οι ίδιοι ζωή και ταυτότητα σε αυτό το έργο.

Τηλέφωνο: +302651092128.

Ιστοσελίδα: www.vrellis.gr

Email: pvrellis@vrellis.gr / [@vrellismuseum](https://www.vrellismuseum.gr)

Ώρες λειτουργίας: Καθημερινά: 10:00-16:00

Τιμές εισιτηρίων: Πληροφορίες στο παραπάνω τηλέφωνο.

19. Οχυρά Μπιζανίου.

Πρόκειται για απόρθητα φρούρια των Τούρκων που βρίσκονται στην κορυφή του λόφου του Μπιζανίου. Κατασκευάστηκαν υπό την εποπτεία του Γερμανού στρατάρχη Γκόλτς (VON DER GOLTZ) κατά τα έτη 1909-1912 αλλά και κατά τη διάρκεια του πολέμου.

Προφανώς οι Τούρκοι ανέμεναν τον πόλεμο αυτό και είχαν λάβει τα μέτρα τους. Το υλικό από το οποίο είναι κατασκευασμένα τα οχυρά είναι το μπετόν –αρμέ. Είναι σε ημικυκλική τροχιά.

Είναι δε αθέατα από την πλευρά που πρόκειται να δεχθούν επίθεση, εκτός από το στόμιο των πυροβόλων που ήταν ορατό. Ο πυροβολητής είναι καλυμμένος και μόνο όταν πρόκειται να σκοπεύσει βγάζει το κεφάλι του. Τα οχυρά βλέπουν και έχουν στραμμένα τα κανόνια προς τη νότια πλευρά,

γιατί από εκεί περιμένουν επίθεση αλλά και μερικά προς ανατολάς.

20. Αρχαιολογικός χώρος Δωδώνης.

Στην κοιλάδα που φωλιάζει κάτω από τις ορθοπλαγιές του όρους Ολύτσικα, του Τμάρου ή Τομάρου των αρχαίων γραπτών πηγών, 22χλμ νότια των Ιωάννινων στον Δήμο Δωδώνης, βρίσκονται τα ερείπια του θρησκευτικού κέντρου και μαντείου του Δία και της Διώνης που παράλληλα λειτούργησε και ως διοικητική έδρα των κατά καιρούς συνασπισμών των αρχαίων Ηπειρωτών.

Με ενδείξεις κατοίκησης και άσκησης λατρείας ήδη από τους προϊστορικούς χρόνους, για 12 περίπου εκατονταετίες (8^{ος} αι. π.Χ. – 4^{ος} αι. μ.Χ.) προσέρχονταν εδώ άνδρες, γυναίκες, ακόμη και εκπρόσωποι πόλεων, ντόπιοι αλλά και από γειτονικές ή πιο απομακρυσμένες περιοχές, αναζητώντας συμβουλές από το προικισμένο με μαντικές ιδιότητες θεϊκό ζεύγος. Την μεγαλύτερη αίγλη του το κέντρο αποκτά στα χρόνια του φιλόδοξου μεταρρυθμιστή της αρχαίας Ηπείρου, του ελληνιστικού βασιλιά-αετού Πύρρου (319/318 – 272 π.Χ.).

Κάτω από την τειχισμένη ακρόπολη βρίσκονται λατρευτικά οικοδομήματα αφιερωμένα σε διάφορες θεότητες, κτήρια της πολιτικής ζωής, το θέατρο, το στάδιο, καθώς και τα ερείπια χριστιανικού ναού (5^ο αι. μ.Χ.).

Για να συμπληρώσει κανείς την εικόνα του πολυάνθρωπου και πολύβουου αυτού τόπου, ενδείκνυται να συνδυάσει και μία επίσκεψη στο Αρχαιολογικό Μουσείο των Ιωαννίνων.

Τηλέφωνο & Φαξ: +302651082287

Ιστοσελίδα: www.odysseus.culture.gr

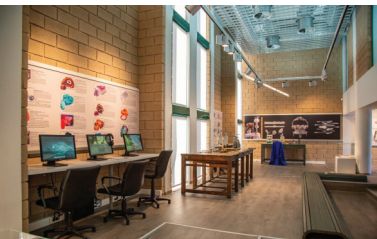
Email: efaioa@culture.gr

Ημέρες λειτουργίας: Καθημερινά, εκτός επίσημων αργιών

Τιμές εισιτηρίων: 1η Νοεμβρίου έως 31 Μαρτίου: 3ευρώ και

1η Απριλίου έως 31 Οκτωβρίου: 8 ευρώ και 4 ευρώ μειωμένο

(για περισσότερες πληροφορίες επισκεφθείτε την ιστοσελίδα).

21. Διαδραστική αίθουσα της Ιστορίας της Τέχνης της Αργυροχοΐας- ΚΕΠΑΒΙ.

Αρχ. Μακαρίου 11.

Πρωταρχικός σκοπός της δημιουργίας της αίθουσας είναι η ενημέρωση των επισκεπτών σχετικά με την τέχνη της αργυροχρυσοχοΐας, των υλικών κατασκευής και των εργαλείων που χρησιμοποιούνται μέσα από πέντε (5)

θεματικές ενότητες.

Η προτεινόμενη διαδρομή ξεκινά με την παρακολούθηση ενός βίντεο, το οποίο αφορά στις πρώτες ύλες που χρησιμοποιούνται, το ασήμι και τον χαλκό, την προέλευση τους, την ιστορία τους και τις διάφορες μορφές τους προκειμένου να μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην παραγωγική διαδικασία.

Στη συνέχεια οι επισκέπτες έρχονται σε επαφή με την διαδικασία παραγωγής των προϊόντων, τις τεχνικές και τα εργαλεία τα οποία χρησιμοποιούνται.

Στην τρίτη θεματική ενότητα παρουσιάζεται η χύτευση των προϊόντων (λιώσιμο των πρώτων υλών στο καμίνι και ρίψη του ρευστού υλικού στα ειδικά καλούπια).

Προχωρώντας οι επισκέπτες στην επόμενη ενότητα εισέρχονται σε διαδραστική αίθουσα όπου μπορούν να δουν από κοντά την διαδικασία του σκαλίσματος των αντικειμένων καθώς και ορισμένα στάδια της διαδικασίας κατασκευής των κοσμημάτων, ενώ είναι σε θέση να δοκιμάσουν μόνοι τους την κατασκευή ενός κοσμήματος από κερί. Όλες οι διαδικασίες γίνονται με απόλυτη ασφάλεια και πάντα υπό την καθοδήγηση έμπειρου προσωπικού και ενός τεχνίτη αργυροχόου.

Το πέμπτο και τελευταίο στάδιο περιλαμβάνει την ξενάγηση στον κεντρικό εκθεσιακό χώρο του ΚΕ.ΠΑ.Β.Ι.

Τηλέφωνο: +302651027650

Φαξ: +302651027660

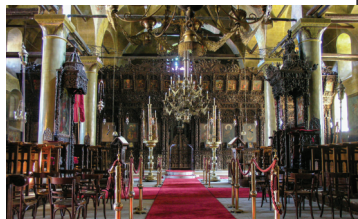
Ιστοσελίδα: www.kepavi.gr

Ώρες λειτουργίας/Τιμές εισιτηρίων: Επικοινωνήστε με το παραπάνω τηλέφωνο.

22. Καθεδρικός Ναός Αγίου Αθανασίου.

Μητροπόλεως 1.

Στο σημείο, όπου βρίσκεται σήμερα ο Μητροπολιτικός ναός των Ιωαννίνων, προϋπήρχε Ιερά Μονή αφιερωμένη στον Άγιο Αθανάσιο το Μέγα. Μετά το αποτυχημένο κίνημα του Διονυσίου του Φιλοσόφου, το 1611, και την εκδίωξη των χριστιανών από το κάστρο, ο ναός του Αγίου Αθανασίου αντικατέστησε τον εντός του κάστρου καθεδρικό του Παντοκράτορος και έγινε ο τρίτος (πρώτος ήταν ο ναός των Ταξιαρχών) κατά σειρά μητροπολιτικός ναός. Όμως, τον Αύγουστο του 1820 ο ναός καταστράφηκε από μεγάλη πυρκαγιά στη διάρκεια της πολιορκίας του Αλή Πασά.

Επί αρχιερατείας του Μητροπολίτου Ιωαννίνων Ιωακείμ, το 1832, και με δαπάνη των αδελφών Ζωσιμάδων και άλλων ευεργετών, ο ναός ξαναχτίστηκε εκ θεμελίων και σε μεγαλύτερο μέγεθος. Οι τοιχογραφίες είναι έργο των Καπεσοβιτών αγιογράφων Θεοδοσίου και του υιού του Κωνσταντίνου και ανάγεται, σύμφωνα με επιγραφή, στα 1835 ενώ το περίτεχνο ξυλόγλυπτο εικονοστάσι (τέμπλο) είναι στυλ «μπαρόκ», από καρυδιά, και αποτελεί έργο τεσσάρων ξυλογλυπτών από το Γοργοπόταμο Κονίτσης, του Αναστασίου Σκαλιστή και των γιων του Κωνσταντίνου, Γιάννη και Δημητρίου.

23. Ιερός Ναός Αγίας Μαρίας. Αγ. Μαρίνης 34.

Σε μια από τις παλαιότερες συνοικίες των Ιωαννίνων, στο κέντρο της πόλεως, την «Καλούτσια», ο ενοριακός Ναός είναι αφιερωμένος στη Μεγαλομάρτυρα Αγία Μαρίνα. Η παλαιότερη πληροφορία που έχουμε για τον Ιερό Ναό της Αγίας Μαρίνης, είναι ότι κτίστηκε το έτος 1791. Πυρπολήθηκε δύο φορές από σουλτανικά στρατεύματα, το 1820 και το 1829. Ο σημερινός Ναός ανεγέρθη με τη γενναιοδωρία των αδελφών Ζωσιμάδων το έτος 1852. Είναι τρίκλιτη βασιλική, με έντονη την επίδραση από την παραδοσιακή αρχιτεκτονική της περιοχής. Το υψηλό πέτρινο κωδωνοστάσιο αποπερατώθηκε το 1949. Το τέμπλο είναι κατασκευασμένο από ξύλο, με ελαφρό σκάλισμα και επιχρυσώθηκε το 1900. Στο νότιο μέρος της αυλής υπάρχει ναΐδριο αφιερωμένο στον Νεομάρτυρα Άγιο Ιωάννη τον έξ Ιωαννίνων.

24. Ιερός Ναος Αγίου Νικολάου «Άγορᾶς».

Χατζηκώστα 21.

Ο Ναός του Αγίου Νικολάου «Άγορᾶς» βρίσκεται στη σημερινή οδό Χατζηκώστα στα Ιωάννινα, στο ιστορικό κέντρο της πόλης. Στους πρώτους αιώνες της τουρκοκρατίας, η περιοχή ονομαζόταν «Τουρκοπάλουκο» και η παράδοση τοποθετούσε εκεί την αρχική θέση κατοικίας των πρώτων Τούρκων της πόλης.

Μετά το κίνημα του Διονυσίου το 1611, οι περισσότεροι χριστιανοί εκδιώχθηκαν από το κάστρο και πολλοί κατοίκησαν στις ήδη υπάρχουσες συνοικίες. Κάτω από αυτές τις συνθήκες, οι χριστιανοί των Ιωαννίνων έλαβαν άδειες να επεκτείνουν τους παλιούς Ναούς, αλλά και να κτίσουν καινούριους. Ένας απ' αυτούς ήταν και ο Άγιος Νικόλαος της Αγοράς. Στα 1820 οι σκληρές και αιματηρές συγκρούσεις ανάμεσα στον Αλή-πασά και στον σουλτάνο είχαν ως αποτέλεσμα ο Αλή-πασάς να δολοφονηθεί στο Νησί και η πόλη να γνωρίσει μία πρωτοφανή καταστροφή και λεηλασία από την οποία δεν ξέφυγαν ούτε οι ναοί, μεταξύ των οποίων και ο Άγιος Νικόλαος Αγοράς. Η ηρεμία στην πόλη επανήλθε μόλις μετά το 1830. Τότε περίπου άρχισε για δεύτερη φορά η ανοικοδόμηση του Αγίου Νικολάου με χρήματα που στέλνουν οι αδελφοί Ζωσιμά από τη Μόσχα. Όμως, όπως αναφέρεται στην αλληλογραφία των Ζωσιμάδων, τα χρήματα αυτά «έξωδεύθησαν κακὴν κακῶς, ἡ δὲ Ἐκκλησία ἀποπερατώθη ὕστερα ἔτι χρημάτων του αειμνήστου Χατζηκώστα».

25. Ιερά Μονή της Αγίας Αικατερίνης-Μετόχι της μονής Σινά.

Αρχιμανδρείου 3.

Βρίσκεται στην παλαιά συνοικία της Καραβατιάς, λίγο ανατολικότερα από το Αρχιμανδρεϊό. Αποτελεί μετόχι της μονής Αγίας Αικατερίνης του Σινά. Ο αρχικός ναός κτίστηκε το 1771 και ανακαινίστηκε το 1801. Μεταξύ των ετών 1872-1875 ακολούθησε ριζική ανακαίνιση, με χορηγία των εύπορων Ιωαννιτών Αλεξίου και Αγγελικής Παπάζογλου.

Ο ναός είναι κτισμένος στον τύπο της τρίκλιτης ξυλόστεγης βασιλικής, με υπερυψωμένο γυναικωνίτη στη δυτική πλευρά. Από τις πιο αξιόλογες, παλαιότερες φορητές εικόνες που φυλάσσονται στο ναό είναι η Αγία Αικατερίνη με σκηνές από το βίο της, που είναι προσαρτημένη στο

προσκυνητάρι, έργο του 1770, φιλοτεχνημένο από τον καπεσοβίτη ζωγράφο Ιωάννη Αθανασίου. Στο ναό φυλάσσονται και όψιμα έργα Χιονιαδίων ζωγράφων, των αρχών του 20ου αιώνα.

Από τα προσκτίσματα της μονής διατηρούνται σήμερα το διώροφο συγκρότημα κελιών και το κωδωνοστάσιο.

26. Αρχιμανδρείο. Αρχιμανδρείου 8.

Ο Ιερός Ναός Κοιμήσεως της Θεοτόκου, ο επονομαζόμενος Αρχιμανδρείο, της πόλεως Ιωαννίνων, είναι άγνωστο πότε ανεγέρθη. Είναι σίγουρη η ύπαρξή του ωστόσο ήδη από τον 13ο αιώνα. Πρόκειται για παλαιά ιστορική βυζαντινή μονή. Η ονομασία «Αρχιμανδρείον» εξηγείται από

το ότι αυτή ήταν έδρα Αρχιμανδρίτου, τίτλος που δινόταν τότε σε ηγουμένους εξεχουσών μονών. Η μονή ήταν σταυροπηγιακή και είχε αναπτύξει πλούσια πνευματική ζωή και δράση όπως αυτό αποτυπώνεται στην πολύ πλούσια συλλογή χειρογράφων και έντυπων βιβλίων καθώς και στον σημαντικό αριθμό ιερών εικόνων που κατέχει. Ο σημερινός ναός είναι κτίσμα του 19^{ου} αιώνα (1860 περίπου).

27. Ιερός Ναός Αγίου Νικολάου «είς Κοπάνους». Λεωφ. Κωνσταντινουπόλεως.

Ο Ιερός Ναός Αγίου Νικολάου «είς Κοπάνους» στα Γιάννινα πήρε το όνομά του από το «κοπάνισμα» των ρούχων, που έπλεναν οι γυναίκες στη λίμνη. Πότε πρωτοκτίστηκε η εκκλησία δεν είναι γνωστό. Ο Παναγιώτης Αραβαντινός στη «Χρονογραφία τῆς Ἠπείρου» (1856) αναφέρει τον Άγιο Νικόλαο «είς Κοπάνους» σαν έναν από τους διασωθέντες ναούς από την τουρκική κατάκτηση του 1430.

Ο Σπυρίδων Λάμπρος στις «Σελίδες ἐκ τῆς ἱστορίας τῶν Ἰωαννίνων» αναφέρει ότι στην εκκλησία φυλακίστηκαν οι δεκαοκτώ κυράδες με την κυρά Φροσύνη.

Εντός του Ιερού Ναού, φυλάσσεται η δεξιά χεὶρ τοῦ ἑν ἁγίοις Πατρός ἡμῶν Γρηγορίου Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, τοῦ Θεολόγου, ένα από τα σημαντικότερα ιερά λείψανα της Εκκλησίας.

28. Ιερά Μονή Αγίου Νικολάου Τζιώρας.

Η μονή βρίσκεται στο όρος Δρίσκος, κοντά στον οικισμό Βασιλική. Έχει συσχετιστεί με τη μονή του Αγίου Νικολάου του Όρους η οποία αναφέρεται σε χρυσόβουλο του βυζαντινού αυτοκράτορα Ανδρονίκου Β΄ του έτους 1321. Εγγάρκτη επιγραφή στη δυτική πλευρά του καθολικού μνημονεύει την

ανέγερση της παρούσας φάσης το 1583, ενώ η τοιχογράφησή του έγινε το 1663. Το καθολικό είναι μονόχωρος καμαροσκεπής ναός με νάρθηκα. Οι τοιχογραφίες του προσγράφονται σε ένα σημαντικό ανανεωτικό καλλιτεχνικό ρεύμα του 17^{ου} αιώνα με έντονες επιρροές από την τέχνη του μπαρόκ. Σώζονται μέρος των κελιών και ο περίβολος.

Κοντά στη μονή σκοτώθηκε ο ποιητής Λορέντζος Μαβίλης και τραυματίστηκε ο αρχηγός του σώματος των Γαριβαλδινών, Αλέξανδρος Ρώμας.

29. Ιερός Ναός Αγίας Παρασκευής Τζιώρας.

Τρίκογχος ναός με νάρθηκα, ο οποίος πιθανότατα αποτελούσε αρχικά καθολικό μονής. Κοσμεύεται με τοιχογραφίες του 1695, που ανήκουν στις ίδιες καλλιτεχνικές τάσεις με τη γειτονική μονή του Αγίου Νικολάου.

30. Ιερά Μονή Γενεσίου της Θεοτόκου Ντουραχάνης.

Η μονή ιδρύθηκε κατά μία παράδοση το 1434 από τον Ντουραχάν πασά, μπεϋλέρμπεη της Ρούμελης, μετά τη διέλευση του στρατού του από την παγωμένη λίμνη. Μετά από πυρκαγιά του 1825 κτίστηκε εκ θεμελίων το 1830. Το καθολικό έχει τη μορφή τρίκλιτης βασιλικής με νάρθηκα και νότιο πεσσοστήρικτο χαγιάτι. Οι τοιχογραφίες και το τέμπλο αποτελούν αξιόλογα έργα του 19^{ου} αιώνα. Δυτικά και νότια του καθολικού αναπτύσσονται διώροφες πτέρυγες κελιών.

31. Ιερά Μονή Αγίου Ιωάννη Προδρόμου Καστρίτσας.

Η μονή οικοδομήθηκε εντός της ακρόπολης του λόφου την περίοδο μεταξύ 11^{ου}-12^{ου} αιώνα, ωστόσο υπέστη πολλές καταστροφές κατά τους 18^ο αιώνα και 19^ο αιώνες. Το καθολικό είναι τετράκογχος τρουλαίος ναός ο οποίος κοσμεύεται με τοιχογραφίες του 16^{ου} αιώνα. Με πολλές επεμβάσεις σώζονται το διώροφο κτήριο κελιών, βοηθητικοί χώροι και παρεκκλήσιο αφιερωμένο

στους νεομάρτυρες Άγιο Γεώργιο και Αγία Φιλοθέη. Στη μονή φυλάσσονται σημαντικές εικόνες και κειμήλια.

32. Ιερά Μονή Αγίου Γεωργίου Περιστεράς-Δουρούτη.

Βρίσκεται εντός του χώρου της Πανεπιστημιούπολης Ιωαννίνων και πήρε το όνομά της από τον Καλαρρυτινό ευεργέτη Γεώργιο Δ. Δουρούτη (αρχές 19ου αιώνα), στον οποίο πιθανότατα ανήκε όλη η σημερινή ομώνυμη έκταση.

Η μονή αποτελείται από το καθολικό που ανήκει στον τύπο της τρίκλιτης βασιλικής και ένα μεγάλο διώροφο κτήριο με κελιά σε σχήμα Γ, όπου περιλαμβάνεται και το διαβατικό. Σώζονται δύο επιγραφές, μία σε εντοιχισμένη πλάκα πάνω από την πόρτα εισόδου του καθολικού και μία στα κελιά. Οι επιγραφές δηλώνουν την ανοικοδόμηση των κελιών και του ναού στα θεμέλια παλαιότερων, κατά τα έτη 1846 και 1859 αντίστοιχα.

Το μοναστήρι γνώρισε εποχές μεγάλης ακμής, αλλά και ενδιάμεσα διαστήματα παρακμής. Το 1925 ιδρύθηκε εκεί το «Πρακτικό Γεωργικό Σχολείο Δουρούτης Περιστεράς», το οποίο καταργήθηκε το 1968. Αποκαταστάθηκε το 1989, με πρωτοβουλία των πρυτανικών αρχών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Το καθολικό λειτουργεί σήμερα ως ναός του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, ενώ το κτίριο των κελιών στεγάζει πλέον αίθουσα συνεδριάσεων, βιβλιοθήκη και άλλους χώρους.

33. Ιερός Ναός Παναγίας Περιβλέπτου.

Κυρίλλου Λουκάρεως.

Στις παρυφές του ομώνυμου λόφου βρίσκεται ο Ιερός Ναός της Περιβλέπτου. Ο Ιερός Ναός είναι αφιερωμένος στην Κοίμηση της Θεοτόκου της επονομαζόμενης Περιβλέπτου, χαρακτηριστικό δείγμα τρίκλιτης βασιλικής, χτισμένος μέσα σε περιτοιχισμένο μεγάλο περίβολο. Η παράδοση αλλά και μικρές γραπτές αναφορές τοποθετούν τον σημερινό

ναό στη θέση παλαιότερου, του οποίου η αρχή φτάνει στα βυζαντινά χρόνια και ειδικότερα στα χρόνια της τουρκικής κατάκτησης (1430).

Στις 4 Αυγούστου 1779 ο Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός, ο Διδάχος του Γένους, «... περιπατῶν ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἐστάθη καὶ ἐν τῷ ναῷ τῆς Περιβλέπτου εἰς τὴν περικύκλῳ τῶν Ἰωαννίνων καὶ ἐδίδασκε τοὺς χριστιανοὺς». Στα χρόνια της πολιορκίας (1822-1823) ο ναός καταστρέφεται.

Στη θέση του παλαιού ναού, το 1838, αρχίζει να χτίζεται ο σημερινός ναός με τη φροντίδα και τη συνδρομή των κατοίκων της πόλης και των Γιαννιωτών της διασποράς.

34. Δίκτυο πεζοδρόμων.

Η πόλη διαθέτει ένα σύγχρονο δίκτυο πεζόδρομων, με στενά γραφικά σοκάκια και παραδοσιακή γιαννιώτικη αρχιτεκτονική, που εκτείνονται, ως πλακόστρωτες διακλαδώσεις του οδικού κορμού της οδού Αβέρωφ, από την κεντρική πλατεία (Πύργου) ως τη λίμνη, όπου συναντά τον παραλίμνιο διάδρομο πεζοπορίας και ποδηλάτου. Ουσιαστικά, διαπερνά ένα μεγάλο τμήμα του ιστορικού κέντρου -εκτός των τειχών του Κάστρου, αλλά και την εμπορική ζώνη των νέων καταστημάτων και πολυκαταστημάτων. Αποτελεί, το πιο ζωντανό «κύτταρο» της οικονομικής και κοινωνικής καθημερινότητας στον αστικό ιστό, το «πέρασμα» όσμωσης όλων των γενεών, με τις ποικίλες επιλογές και την εναλλαγή εντυπωσιακών εικόνων, την «κυψέλη» της νυχτερινής διασκέδασης και ψυχαγωγίας, τη «μεγάλη γειτονιά» που αναπτύσσονται τα φοιτητικά στέκια και ξεδίνουν οι παρέες κάθε ηλικίας.

35. Οδός Γεωργίου Αβέρωφ.

Ο κεντρικός δρόμος της οδού Αβέρωφ τέμνει την πόλη στα δύο και, λόγω αυτής της σημαντικής κομβικής θέσης του, προσφέρεται για προσανατολισμό, με σημείο αφετηρίας προς κάθε κατεύθυνση τον εμβληματικό Πύργο του Ρολογιού. Στο ύψος του Κάστρου, μετονομάζεται σε οδό Καραμανλή, απ' όπου και οδηγεί

κατευθείαν στο Μώλο με τα караβάκια για το Νησί ή στον παραλίμνιο διάδρομο για μία χαλαρωτική περιήγηση με εκπληκτική θέα με τα πόδια ή με ποδήλατο. Είναι η πιο πολυσύχναστη οδική αρτηρία, με αξιοσημείωτη

εμπορική δραστηριότητα και ξεχωριστό γαστρονομικό ενδιαφέρον, αφού συγκεντρώνει πληθώρα φημισμένων χρυσοχοείων και ζαχαροπλαστέων, καταστήματα με είδη λαϊκής τέχνης και σουβενίρ, αλλά και καταστήματα μαζικής εστίασης και γαστρονομικής περιπλάνησης, ορισμένα εκ των οποίων λειτουργούν ολόκληρο το εικοσιτετράωρο.

36. Κλασικό Λύκειο, πρώην Εμπορική Σχολή. Λεωφ. Δωδώνης 21.

Το κτίριο ήταν γνωστό ως το κονάκι του Πασά. Κτίστηκε περί το 1870 ως κατοικία του Γενικού Διοικητή Ιωαννίνων. Μετά την απελευθέρωση των Ιωαννίνων φιλοξενήθηκε εδώ ο βασιλιάς Γεώργιος Β', ενώ από το 1918-1923 στεγάστηκε το Αγγλικό Γενικό Προξενείο. Το 1941 φιλοξένησε την Εμπορική Σχολή Ιωαννίνων, ενώ σήμερα στεγάζεται εκεί το 7^ο ΓΕ.Λ Ιωαννίνων. Η Εμπορική Σχολή αποτελεί ένα διώροφο κτίριο με υπόγειο. Είναι κτίσμα με νεοκλασικά στοιχεία και γαλλική επίδραση. Έχει συμμετρική οργάνωση όψεων, φέρει αέτωμα, παράθυρα με πλαίσια και εξώστες με περίτεχνα κιγκλιδώματα.

37. Ζωσιμαία Παιδαγωγική Ακαδημία.

Λεωφ. Δωδώνης 10.

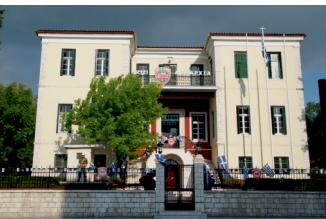
Πρόκειται για συγκρότημα κτιρίων που κτίστηκε το 1930, σε σχέδια των αρχιτεκτόνων Αριστοτέλη Ζάχου και Περικλή Μελίρρυτου και τα εγκαίνια έγιναν το 1938. Κατά τη διάρκεια του Ελληνοϊταλικού Πολέμου, στη νότια πτέρυγα στεγαζόταν το Στρατιωτικό Νοσοκομείο. Μέχρι το 1965 φιλοξένησε τη Φιλοσοφική Σχολή Ιωαννίνων, ενώ από το 1980, εκτός από την Ακαδημία, στο κτίριο στεγάζονται σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Η ακαδημία αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα και ογκώδη κτίρια των Ιωαννίνων. Η διάσπαση, όμως, αυτού του όγκου σε μικρότερους λειτουργεί θετικά στην συνολική εικόνα του κτίσματος. Το κτιριακό συγκρότημα της Ζωσιμαίας Ακαδημίας παρουσιάζει ένα λιτό αρχιτεκτονικό στυλ με στοιχεία νεοβυζαντινισμού, που προσδίδουν εκκλησιαστική μεγαλοπρέπεια.

38. Ταχυδρομείο. Μ. Μπότσαρη 1.

Το κτίριο του σημερινού ταχυδρομείου χτίστηκε το 1905 με σχέδια του

περίφημου αρχιτέκτονα Π. Μελίρρυτου μετά από εντολή του πασά των Ιωαννίνων Οσμάν τον Κούρδο. Αρχικά, αποτέλεσε τη στέγη του πρώτου οθωμανικού παρθεναγωγείου, ενώ δίπλα του (σημερινός ΟΤΕ), λειτούργησε το κατώτερο τουρκικό δημοτικό σχολείο. Πρόκειται για ένα συμμετρικό διώροφο κτίριο, με προεξέχον το κεντρικό τμήμα της πρόσοψης, με επιλεγμένα νεοκλασικά στοιχεία, κεντρικό αέτωμα και κορινθιακά επίκρανα στις γωνίες των ορόφων.

39. Το κτίριο της VIII Μεραρχίας. Πλ. Ελευθερίας.

Το κτίριο της Μεραρχίας, στην οδό Αβέρωφ, ονομαζόμενο τότε ως «Κονάκι», χτίστηκε από τον Ρασήμ Πασά, ο οποίος ίδρυσε και τον δήμο των Ιωαννινών το 1871. Ο Ρασήμ θεμελίωσε την Μεραρχία το 1879 στη θέση που βρισκόταν άλλοτε το ανάκτορο του

Μουχτάρ. Στο κτίριο αυτό, τη νύχτα της 20^{ης} Φεβρουαρίου του 1913, πάρθηκε η απόφαση της παράδοσης της πόλης στον ελληνικό στρατό. Το κτίσμα είναι τριώροφο με προεξέχουσες ακμές. Τα μορφολογικά στοιχεία των όψεων, όπως τα ανοίγματα, είναι συμμετρικά. Αυτό δημιουργεί ένα αρμονικό αποτέλεσμα στην όψη του κτίσματος. Είναι οθωμανικό κτίριο με κυρίαρχο στοιχείο την διπλή τοξωτή εξωτερική του κλίμακα που συναντά κανείς σε αρκετά αρχοντόσπιτα των Ιωαννίνων, βυζαντινής καταγωγής.

40. Καπλάνειο Μέγαρο. Καπλάνη & Παπάζογλου. Κτίστηκε μεταξύ 1922 - 1926 από τον αρχιτέκτονα Περικλή Μελίρρυτο, με τη χρηματοδότηση του ευεργέτη Ζώη Καπλάνη. Το κτίριο είναι τριώροφο και αποτελεί αξιόλογο δείγμα Μνημειακού εκλεκτικισμού, νεοβυζαντινής τεχνοτροπίας. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα τρίλοβα ανοίγματα και οι διπλοί κίονες της εισόδου που φέρουν αετωματική απόληξη.

41. Παπαζόγλειος Υφαντική Σχολή. Παπάζογλου

11.

Κτίστηκε κατά το β' μισό του 19ου αιώνα, σε σχέδια του αρχιτέκτονα

Περικλή Μελίρρυτου και με δαπάνες της ευεργέτιδας Αγγελικής Παπάζογλου για την εκπαίδευση «πτωχών κορασίδων». Μεταπολεμικά, στέγασε τα δικαστήρια Ιωαννίνων. Από τη δεκαετία του 1970 χρησιμοποιείται ως σχολείο. Είναι διώροφο κτίριο, με υπόγειο, νεοκλασικά χαρακτηριστικά και επιβλητική πρόσοψη με προεξέχουσες ακμές που απολήγουν στην στέγη σε αετώματα. Οι κίονες, τα κορινθιακά κιονόκρανα, οι ακροκέραμοι και το δωρικού χαρακτήρα πρόπυλο προσδίδουν στο κτίριο μνημειώδη χαρακτηριστικά. Αξιόλογες αποτελούν και οι οροφograφίες που φέρει το κεντρικό πρόπυλο στο ισόγειο, αλλά και στον εξώστη του ορόφου.

42. Οικία Πυρσινέλλα. Αραβαντινού 1.

Η οικία Πυρσινέλλα, στην οδό Αραβαντινού 1, είναι ένα από τα λίγα τελευταία αρχοντικά που σώζονται στα Ιωάννινα. Είναι ιδιοκτησίας του Δήμου Ιωαννιτών, που προέρχεται από κληροδότημα του ιδιοκτήτη, Β. Πυρσινέλλα, ο οποίος υπήρξε και δήμαρχος της πόλης. Η οικία βρίσκεται στην καρδιά του παλιού εμπορικού κέντρου της πόλης. Το παλιό αρχοντικό κάηκε το 1820, όταν ο Αλή Πασάς πυρπόλησε την πόλη και το σημερινό αρχοντικό κτίστηκε πάνω στα παλιά ερείπια. Ο ίδιος ο Β. Πυρσινέλλας αναφέρει ως ημερομηνία κτίσης το 1840. Η οικία χρησιμοποιήθηκε στην πρόσφατη ιστορική περίοδο ως κέντρο διαφόρων οργανώσεων με την επωνυμία "Φοιτητικός Σύλλογος". Σήμερα λειτουργεί σαν εκθεσιακό κέντρο. Η οικία είναι τριώροφη. Στο ισόγειο και στον 1ο όροφο ακολουθεί το οξυγώνιο σχήμα που έχει το οικοπέδο. Ο 2ος όροφος προεκτείνεται έξω από την οικοδομική γραμμή με σαχνισιά. Όλο το κτίριο καλύπτεται από στέγη με βυζαντινά κεραμίδα. Μετά την αναστήλωση της από το Δήμο Ιωαννιτών οι αίθουσες της φιλοξενούν εκθέσεις, σεμινάρια, προβολές, διαλέξεις, συζητήσεις κ.λ.π.

43. Οικία Καππά Παρλαπά. Φρόντζου 3.

Χτισμένη στα τέλη του 19^{ου}-αρχές 20^{ου} αι., στην οδό Φρόντζου 3 η οικία Καππά είναι ένα από τα κτίρια στα οποία καταγράφεται η ντόπια αρχιτεκτονική σε συνδυασμό με άλλα αρχιτεκτονικά ρεύματα. Πρόκειται για διώροφο κτίριο, επιβλητικό, με έντονα τα στοιχεία της αρχιτεκτονικής αναγέννησης. Ξεχωριστό ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι παραστάδες των θυρών και

παραθύρων και η οδοντωτή ταινία στη στέψη της στέγης, σε συνδυασμό με τη διαμόρφωση πεσσών στις γωνίες του κτιρίου. Επίσης αξιόλογο ενδιαφέρον παρουσιάζει και η διαμόρφωση της εισόδου στο ισόγειο του κτιρίου. Είναι το μοναδικό από τα ιδιωτικά κτίρια του Περικλή Μελίρρυτου που σώζεται σήμερα στην πόλη των Ιωαννίνων. Η μικρή μεταγενέστερη προσθήκη συνδέθηκε αρμονικά με την αρχική κατασκευή και δεν αλλοίωσε το αρχικό κτίριο.

44. Οικία Φρόντζου. Φρόντζου 5.

Η οικία του Φρόντζου χτίστηκε το 1938 και σχεδιάστηκε από τον ίδιο. Για πενήντα σχεδόν χρόνια εκεί έζησε ο Κωνσταντίνος Φρόντζος, μια από τις σημαντικότερες ηπειρωτικές προσωπικότητες του 20^{ου} αιώνα και ο ιδρυτής της Εταιρείας Ηπειρωτικών Μελετών. Το κτίριο είναι διώροφο και

διαμορφώνεται σε σχήμα Π με την πρόσοψη σε εσοχή. Έχει έντονα τα στοιχεία της αναγεννησιακής αρχιτεκτονικής με μουσουλμανικές επιρροές, συνδυασμένα με αυτά της τοπικής παράδοσης. Παρουσιάζει ποικίλα μορφολογικά στοιχεία, όπως ο διαφορετικός τύπος ανοιγμάτων της όψης των δυο ορόφων, που προσδίδουν ένα ιδιαίτερο χαρακτήρα στο κτίριο, δείγμα προσπάθειας εξευρωπαϊσμού.

45. Μέκειο Οικοτροφείο. Αθ. Τσακάλωφ. 14.

Η Αδελφότητα Ελληνίδων Κυριών «η Ζωοδόχος Πηγή» ή αλλιώς Μέκειο Οικοτροφείο (έτος ίδρυσης 1908), αποτελεί το παλαιότερο εν ενεργεία γυναικείο σωματείο της πόλης με στόχο την εκμάθηση παραδοσιακών τεχνών ως μέσο διαβίωσης σε νεαρές γυναίκες.

Από την ίδρυσή του, ως Οικοτροφείου Θηλέων και Επαγγελματική Σχολή, είχε πάντα ως σκοπό και μέριμνα την εκπαίδευση, την προστασία και την προώθηση των εκπαιδευόμενων του, έτσι ώστε μετά το τέλος των σπουδών τους, να εξασφαλίζουν μια θέση στην αγορά εργασίας. Το Μέκειο παρείχε στέγη σε μεγάλο αριθμό μαθητριών Γυμνασίου, καθώς και φοιτητριών του Πανεπιστημίου, εξασφαλίζοντας διαμονή και πλήρη ιατροφαρμακευτική περίθαλψη. Η εθελοντική προσφορά του Ιδρύματος είναι εξαιρετικά σημαντική καθώς σε διάστημα πολλών δεκαετιών προσέφερε πλούσιο και

πολύτιμο κοινωνικό έργο.

Σήμερα στο χώρο του Μεκείου, λειτουργούν τμήματα Κοπτικής-Ραπτικής, κ.α. ενώ φιλοξενεί και πλήθος πολιτιστικών δράσεων και εκδηλώσεων.

Τηλέφωνο: +3026510 22326/ +306942880946

(για ξεναγήσεις κατόπιν συνεννόησης)

Ώρες λειτουργίας: Δευτέρα - Παρασκευή: 08:30-10:30

& απόγευμα Δευτέρα - Πέμπτη: 17:00-20:00

46. Παλαιά Ζωσιμαία Σχολή. Ζωσιμαδών 1.

Χτίστηκε μεταξύ των ετών 1901 και 1905, σε σχέδια του αρχιτέκτονα Περικλή Μελίρρυτου. Υπέστη σοβαρές ζημιές από τους βομβαρδισμούς του 1940 και αποκαταστάθηκε το 1956. Αποτέλεσε διδακτήριο της πόλης και μέχρι σήμερα συνεχίζει να έχει εκπαιδευτικό χαρακτήρα στεγάζοντας ένα από τα Γυμνάσια της πόλης. Το αρχιτεκτονικό σχέδιο της Ζωσιμαίας βασίστηκε στο σχέδιο του Πανεπιστημίου Αθηνών. Είναι ένα καθαρά, αυστηρά, νεοκλασικό και μεγαλοπρεπές διώροφο κτίριο με συμμετρική διάρθρωση, τονισμένη πρόσοψη και πλευρικές προεξέχουσες ακμές. Η είσοδος είναι επιβλητική με ιωνικές κολόνες που φέρουν αρχαϊκό θριγκό, όμοιο με αυτόν του ναού της Απτέρου Νίκης στην Ακρόπολη και αιτώμα.

47. Αρχοντικό του Σταμάτα. Σούτσου 13.

Η οικία του Σταμάτα είναι ένα από τα σημαντικότερα αρχοντικά των Ιωαννίνων, λόγω της παλαιότητας αλλά και της ιδιαίτερης παραδοσιακής αρχιτεκτονικής του. Έχει χτιστεί το 1840 στη συνοικία "Λειβαδιώτη", η οποία αποτελούσε συνοικία βурсοδεψών. Βурсοδέψης ήταν και ο αρχικός ιδιοκτήτης του κτιρίου, κάτι που καταλαβαίνουμε και από τους χώρους επεξεργασίας των δερμάτων. Μεγάλο ενδιαφέρον έχει το κάτω τμήμα της οικίας, το οποίο είναι χτισμένο με πελεκητή πέτρα ενώ τα παράθυρα του έχουν σιδεριές από σφυρήλατο σίδηρο και διαθέτουν ανακουφιστικά τόξα από μαύρη πέτρα. Ο εξώστης, σπάνιο στοιχείο για την γιαννιώτικη αρχιτεκτονική παράδοση, και τα δυο σαχνισιά στηρίζονται σε πέτρινα φουρούσια. Ακόμη, αξιόλογη είναι η αναφορά της οδοντωτής διακόσμησης που συναντάται στις εκκλησίες.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ

13Ζ. Νοτιοανατολική Ακρόπολη Κάστρου

16. Σπήλαιο Περάματος.

17. Αρχαιολογικός χώρος Καστρίτσας.

Α. Παλαιολιθικό σπήλαιο.

Β. Ακρόπολη.

20. Αρχαιολογικός χώρος Δωδώνης.

ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ-ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΜΝΗΜΕΙΑ

13Γ. Βυζαντινός πύργος “του Θωμά” (Πρελιούμποβιτς).

13Ε1. Βυζαντινή Πύλη (Βορειοανατολική Ακρόπολη).

13Ε2. Βυζαντινός Πύργος (Βορειοανατολική Ακρόπολη).

15Α1. Ιερά Μονή Αγίου Νικολάου των Φιλανθρωπηνών ή του Σπανού.

15Α2. Ιερά Μονή Αγίου Νικολάου Στρατηγοπούλου ή Ντίλιου.

15Α3. Ιερά Μονή Παναγίας Ελεούσας.

15Α4. Ιερά Μονή Μεταμορφώσεως του Σωτήρα.

15Α5. Ιερά Μονή του Αγίου Παντελεήμονος.

15Α6. Ιερά Μονή του Αγίου Ιωάννου Προδρόμου.

28. Ιερά Μονή Αγίου Νικολάου Τζιώρας.

29. Ιερός Ναός Αγίας Παρασκευής Τζιώρας.

31. Ιερά Μονή Αγίου Ιωάννη Προδρόμου Καστρίτσας.

ΕΒΡΑΪΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ

13Δ. Εβραϊκή Συναγωγή.

ΚΑΣΤΡΑ-ΟΧΥΡΑ

3. Οχυρό Λιθαρίτσια.

13. Κάστρο.

19. Οχυρά Μπιζανίου.

ΜΟΝΕΣ-ΝΑΟΙ

15. Α1. Ιερά Μονή Αγίου Νικολάου των Φιλανθρωπηνών ή του Σπανού.

Α2. Ιερά Μονή Αγίου Νικολάου Στρατηγοπούλου ή Ντίλιου.

Α3. Ιερά Μονή Παναγίας Ελεούσας.

Α4. Ιερά Μονή Μεταμορφώσεως του Σωτήρα.

Α5. Ιερά Μονή του Αγίου Παντελεήμονος.

Α6. Ιερά Μονή του Αγίου Ιωάννου Προδρόμου.

Α7. Ιερός Ναός Κοιμήσεως της Θεοτόκου.

22. Καθεδρικός Ναός Αγίου Αθανασίου.

23. Ιερός ναός Αγίας Μαρίας.

24. Ιερός Ναός Αγίου Νικολάου «Αγοράς».

25. Ιερά Μονή της Αγίας Αικατερίνης-Μετόχι της μονής Σινά.

26. Αρχιμανδρείο.

27. Ιερός Ναός Αγίου Νικολάου «εις Κοπάνους».

28. Ιερά Μονή Αγίου Νικολάου Τζιώρας.

29. Ιερός Ναός Αγίας Παρασκευής Τζιώρας.

30. Ιερά Μονή Γενεσίου της Θεοτόκου Ντουραχάνης.

31. Ιερά Μονή Αγίου Ιωάννη Προδρόμου Καστρίτσας.

32. Ιερά Μονή Αγίου Γεωργίου Περιστεράς-Δουρούτη.

33. Ιερός Ναός Παναγίας Περιβλέπτου.

Ώρες λειτουργίας ναών: καθημερινά 7.30 μέχρι 12.30 και από 17.30 μέχρι 20.00
Για επίσκεψη των Μονών επικοινωνήστε με την Ιερά Μητρόπολη Ιωαννίνων:
+302651026397-26379

ΜΟΥΣΕΙΑ

4. Αρχαιολογικό μουσείο.
6. Λαογραφικό μουσείο «Κώστας Φρόντζος».
7. Δημοτική Πινακοθήκη-Οικία Β. Πυρσινέλλα.
8. Αρχοντικό Μίσιου.
- 13Ε5. Δημοτικό Εθνογραφικό μουσείο (Τζαμί Ασλάν Πασά).
- 13Ζ3. Φετιχιέ Τζαμί.
- 13Ζ5. Βυζαντινό μουσείο.
- 13Ζ8. Αίθουσα «Δημήτριος Κωνσταντίνος».
- 13Ζ9. Μουσείο Αργυροτεχνίας.
- 15Β. Μουσείο Αλή Πασά & Επαναστατικής περιόδου.
- 15Γ. Κέντρο Πληροφόρησης Λίμνης Παμβώτιδας.
18. Μουσείο Ελληνικής Ιστορίας Παύλου Βρέλλη.
21. Διαδραστική αίθουσα της Ιστορίας της Τέχνης της Αργυροχοΐας-ΚΕΠΑΒΙ.

ΝΕΟΤΕΡΑ ΜΝΗΜΕΙΑ

1. Ρολόι.
5. Δημαρχείο Ιωαννίνων.
7. Δημοτική Πινακοθήκη-Οικία Β. Πυρσινέλλα.
8. Αρχοντικό Μίσιου.
9. Οικία Κατσαδήμα
10. Ορφανοτροφείο «Γ. Σταύρου».
11. Το Χάνι του Βρόσγου.
12. Στοές οδού Ανεξαρτησίας.
37. Ζωσιμαία Παιδαγωγική Ακαδημία.
38. Ταχυδρομείο.
39. Το κτίριο της VIII Μεραρχίας.
40. Καπλάνειο Μέγαρο.
41. Παπαζόγλειος Υφαντική Σχολή.
42. Οικία Πυρσινέλλα.
43. Οικία Καππά Παρλαπά.
44. Οικία Φρόντζου.
45. Μέκιο Οικοτροφείο.
46. Ζωσιμαία Σχολή.
47. Αρχοντικό Σταμάτα..

ΟΘΩΜΑΝΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ

2. Συγκρότημα Βελή Πασά.
- Α. Το τζαμί (Τσεκιούρ τζαμί).
- Β. Ο μενδρεσές (ιεροδιδασκαλείο).
- Γ. Μαγειρεία.
3. Οχυρό Λιθαρίτσια.
- 13Ε3. Μαγειρεία.
- 13Ε4. Μενδρεσές.
- 13Ε5. Δημοτικό Εθνογραφικό μουσείο (Τζαμί Ασλάν Πασά).
- 13Ε6. Τουρμπές
- 13ΣΤ1. Βιβλιοθήκη.
- 13ΣΤ2. Χαμάμ-Λουτρό.
- 13ΣΤ3. Σουφαρί Σεράι.
- 13Ζ1. Μαγειρεία.
- 13Ζ2. Πυριτιδαποθήκη.
- 13Ζ3. Φετιχιέ Τζαμί.
- 13Ζ4. Τάφος Αλή Πασά.
- 13Ζ6. Λουτρό.
- 13Ζ7. Θησαυροφυλάκιο.

Δήμος Ιωαννινών
Εφορεία Αρχαιοτήτων Ιωαννίνων
Ιερά Μητρόπολη Ιωαννίνων
Υπηρεσία Νεωτέρων Μνημείων & Τεχνικών Έργων Ηπείρου

Συντελεστές

Γενική επιμέλεια-Σχεδιασμός Διαδρομών:
Θάλεια Οικονόμου, ΠΕ Διοικητικός, Τμήμα Τουρισμού
Διεύθυνσης Τοπικής Οικονομικής Ανάπτυξης Δήμου Ιωαννινών

Φωτογραφίες:
Αιμίλιος Νέος, ΔΕ Διοικητικός, Τμήμα Τουρισμού
Διεύθυνσης Τοπικής Οικονομικής Ανάπτυξης Δήμου Ιωαννινών

Εκτύπωση:
VENETO Γραφικές Τέχνες Α.Ε.

Κείμενα:
Αρχιδιάκονος Βησσαρίων Βακάρος
Βιβή Γιούνη, δρ. αρχαιολόγος
Ελένη Κοτζαμποπούλου, δρ. αρχαιολόγος
Αλίκη Λύτρα, Αρχιτέκτονας-Μηχανικός
Ανθή Φιλίδου, δρ. αρχαιολόγος

www.travelioannina.com

Τμήμα Τουρισμού Δήμου Ιωαννιτών
Μ. Μποτσαρη & Μουθαΐμινη, 45444
Τηλ.: +302651037017
Ιστοσελίδα: www.travelioannina.com
Email: info@travelioannina.com
Ώρες λειτουργίας: 07:00-16:00

Περίπτερο πληροφοριών
Μώλος, 45221
Τηλ.: +302651026990

